

Õnnerahvas sai kaante vahele

Juba 16. hooaega ETV ekraanil elavad vanad tuttavad Morna linnast näitavad nüüd end ka raamatukaante vahel. "Õnnerahva lood" on rikkalikult fotodega illustreeritud raamat seni kõige kauem kestnud kodumaise seriaali "Õnne 13" tegelastest ja tegijatest. Vt lk 9.

RAAMAT

EESTI KIRJASTUSTE LIIDU AJALEHT

Nr 3 (38)

20. märts 2009

kommentaar

Samm hiigelraamatukogu poole

21. veebruari Eesti Päevalehes ilmus teadaanne autoriõiguste omanikele. Nimelt on tarkvarafirma Google juba aastaid elektrooniliselt talletanud USA ülikooliraamatukogude kollektsioone. Digiteeritud on ligi seitse miljonit raamatut, s.h eestikeelseid.

Oktoobris sõlmiti kokkulepe, mis jõustumisel lubab Google'il levitada ligipääsulitsentse ka autoriõigustega kaitstud, aga läbimüüdud tervikraamatutele. Autorid, keda on digiteeritud, saavad hüvitist 60 dollarit raamatu pealt, kui nad registreeruvad enne 5.01.2010. Luuakse spetsiaalne register ja kui Google'il õnnestub oma andmebaasi levitamise pealt reklaami- ja litsentsitulu teenida, siis sellest kaks kolmandikku läheb autoritele.

Mida autor, tema pärija või autoriõigusi valdav kirjastaja nüüd tegema peaks? Võimalusi on mitu: teatada enne 5.05.2009 aadressil www.google-booksettlement.com, et ei soovita kokkuleppes osaleda, keelata oma raamatute näitamine Google'i andmebaasis, esitada hüvitisetaotlus enne 1.01.2010 jmt. Et teada saada, kas teie raamat on Google'il digiteeritud, tuleb end mainitud aadressil registreerida. Nimelt näitab Google Books Search ka digiteerimata raamatute kirjeid. Näiteks minuga on Google'i andmebaasis seotud 14 teost, aga ainult üks neist märgena, et teos võib-olla digiteeritud.

Vaidlusi on tekitanud kokkuleppe vastuolu autoriõiguse üldise põhimõttega, mille järgi loa peab hankima teose kasutaja, mitte autor ei teata, kui ta seda ei anna. Pealegi ei ole teiste maade autorid või nende esindajad kokkuleppe sõlmimises osalenud. Tõsi, Google võtab endale õiguse levitada ainult läbimüüdud raamatuid, müügilolevate puhul kohustub ta autoritelt või kirjastajatelt luba küsima.

Autoriõigusel on algusest peale olnud kaks suurt eesmärki: aidata kaasa kultuuri ja teadmiste edenemisele ning tagada autoritele õiglane tasu. Google'i kokkuleppe peab silmas mõlemat. Autorid ei jää tühjate kätega ning samas astutakse suur samm hiigelaamatukogu loomise poole, mille külastamiseks ei pea sõitma teise linna. Esialgu jääb kogu ettevõtmine küll USA piiridesse.

Märt Väljataga

Eesti Kirjanike Liidu juhatuse liige

12. märtsil Eesti Rahvusraamatukogus peetud emakeelepäev "Kas keelt saab taltsutada?" oli inspireeritud semiootik Valdur Mikita esseeraamatust "Metsik lingvistika". Keeleinimeste (Valdur Mikita, Mati Hint, Ene Vainik) seas võttis sõna ka psühholoogiadoktor Peeter Tulviste, kes vaimukal moel pööras tähelepanu inimeste ja loomade mõtlemisele ning väljendusviisile. Küsimusele, kumb meie emakeel on, kas künnihärg või metslane, vastas Tulviste, et ei kumbki ja mõlemad samal ajal.

Pildil on Maire Liivamets Rahvusraamatukogu teadus- ja arenduskeskusest ja psühholoogiadoktor Peeter Tulviste.

Foto Teet Malsroos

Isiklik ja paindlik blogi

Jaak Urmet

laulukene.blogspot.com

Mis on blogi või kuidas seda endale teha, pole vaja siinkohal sissejuhataks kirjutada. Nendel teemadel on olemas juba küllaldaselt materjali. Määratleks vaid lühidalt, et blogi on eelkõige võrgupäevik, internetikeskkonnas peetav päevik, millele on avalik juurdepääs.

Õeldes "päevik", kerkib esimesena silmade ette päevi- või öidnäinud kaantega kaustik, kuhu oma elust lühikokkuvõtet kirjutatakse. See kõrvutus pole blogi suhtes siiski päris õige – blogi saab olla päevikufunktsioonis, kuid on võimeline täitma ka hulka muid ülesandeid. Kõik see teeb blogist väga hea kanali maailmaga suhtlemiseks eelkõige kirjanikule ja ka teistele loomingulistele inimestele, sh ajakirjanikele, fotograafidele, aga ka poliitikutele.

Lisaks päevikule võib blogi olla ka mälestusteraamat. Ja marginaalia. Blogi kaudu saab edukalt levitada uudiseid ja reklaami. Blogi võib olla ka esseede või kolumnide kogumik.

Mitte sugugi vähetähtis pole asjaolu, et lugejad saavad blogi sisu kommenteerida ja nii tekib pind mõttevahetuseks. Blogi võib olla ka meelelahutus – teinekord paned lihtsalt lugejate rõõmustamiseks üles lingi naljakale videole või võrguleheküljele.

Loomulikult saab blogis avaldada oma ilukirjanduslikku loomingut. Või fotosid. Blogi võib olla ka kiri kaugele kirjasõbrale, s.o neile, keda iga päev ei nähta, aga kes ikkagi kirjutaja käekäigust huvitatud on. Blogi võib olla rakendatud tervenisti mingi idee kasutusse. Ja blogist saab teha ka kõmuväljaande, mis konkureerib edukalt päris ajalehtede ja ajakirjadega.

Blogid on ajakirjandus eraalgatuslikus korras. Ja tihti võetakse päris ajakirjandusse teemasid ka blogidest. Ajalehtede võrgukülgedel on lingokud mõjukatele blogidele, eriti poliitikute ja ajakirjanike omadele. Blogidesse koondub ka osa poliitikatemist.

Ja huvilisel pole vaja teha muud, kui minna mõnda blogisid koondavasse portaali (nt blog.tr.ee, blogs.station.ee) ja seal ringi klõpsida. Muide, blogiportaali on juba mõjuvõimas ajakirjanduslik jõud, seal peegelduvad

väga hästi parajasti ühiskonnas üleval olevad teemad. On inimesi, kes alustavad oma päeva Eesti Päevalehe ja Postimehe portaalide kõrval ka blogiportaali ülevaatamisega ning neidki, kes lasevad sealt silmad üle iga tunni tagant.

Blogil on suur jõud. See ei allu kellelegi. Aga see on näha põhimõtteliselt kõigile. Eks sellest on tulnud juba ka kohtuprotsesse ja määratud sanktsioonid. Tean vähemalt ühte kohtuotsusega suletud blogi.

Kolm märksõna, mis minu meelest blogi iseloomustavad, on isiklikkus, paindlikkus ja operatiivsus. Kõige enam peab blogi olema isiklik. Kui blogijaks on märgitud firma nimi, siis jääb see kõik ikka väga sinnakanti, kus on kõik need bannerid ja muud vilkuvad asjad, mille eest mu arvutis hoolitseb tõhusalt reklaamitõrje.

Ka kirjastused on hakanud blogisid pidama (Varrak, Tänapäev), oma blogi on avanud ka Rahvusraamatukogu. Minu kui lugeja konkreetne soovitus on: palun autor välja! Varrak nii teeb, aga Tänapäev poeb millegipärast pseudonüümi Kirjastaja taha. Isiklik lähemine müüb.

uudis

Lastekirjanduse päev

2. aprillil tähistatakse Eesti Lastekirjanduse Keskuses rahvusvahelist lastekirjanduse päeva. Toimub viktoriini "No mis elu see on – ilma raamatuta" finaali, kus võtavad mõõtu eesti kaas-aegse lastekirjanduse tundjad üle Eesti. Sinna oodatakse 5.–6. klassi õpilaste kolmeliikmelisi võistkondi üle Eesti.

Samal päeval kell 15 avatakse keskuse Edgar Valteri galeriis armastatud kunstniku ja lastekirjaniku loodud tegelaskujude maskide konkursi parimate tööde näitus. Konkursil osalesid 3.–6.klasside õpilased üle Eesti.

Uued raamatublogid

Märtsis loodi kaks uut blogi – üks neist on kirjastuse Varrak ja teine Rahvusraamatukogu oma.

Kirjastuse Varrak blogi eesmärk on pakkuda intelligentset ja harivat keskkonda igale inimesele, kes loeb ja hindab raamatuid. Rahvusraamatukogu ajaveebi eesmärk on pakkuda laiemale avalikkusele võimalust kaasa mõelda ja rääkida eesti kirjanduse ja keele teemadel.

Uute blogidega saab tutvuda aadressil <http://blog.varrak.ee/> ja <http://kirjandusjakeel.blogspot.com/>. Juba aasta algusest avatud kirjastuse Tänapäev blogi leiata <http://raamatupalat.blogspot.com/>.

Kaunimad raamatud Balti Raamatumessil

Vilniuses toimunud Balti Raamatumessil valis Balti riikide esindajatest koosnev žürii kolme riigi kaunimate raamatute hulga kaunimaid. Eesti raamatutest pälvisid auhinna Asko Künnapu kujundatud "Su ööd on loetud" (kirjastanud Näo Kirik), Angelika Schneideri kujundatud "Mõisalegendid" (Tänapäev) ja Andres Tali kujundatud "Kuhu kadus kõik see armastus" (SE&JS).

RAAMAT

Väljaandja Eesti Kirjastuste Liit
© EKL 2009

ilmunud

Parandus-õppe harjutusvara

1.-4. klass
Küllike
Kütimets,
Tiitu Puik
80 lk
spiraalköide

Harjutusvara on koostatud parandus-õppe õpilastele ruumitaju, kuulmis- ja nägemistaju, käte peenmotoorika, mõtlemise ja kõne arendamiseks. Kogumiku harjutused sobivad ka koolieelikele, nii lasteaias kui ka kodus.

Eesti keele õppe-mängud lasteaias

Küllike
Kütimets,
Tiitu Puik
138 lk
pehme köide

Kogumik sisaldab mänge lugema ja kirjutama õppimiseks, sõnavara aktiveerimiseks, tähelepanu ja mõtlemisõppimise arendamiseks. Raamatust võib leida pildimaterjali mängude korraldamiseks.

Lapsevanematele erivajadustega lastest II

koostaja
Marika Veisson
77 lk
pehme köide

Kogumik on 2008. aastal ilmunud "Lapsevanematele erivajadustega lastest" järg ja see on mõeldud õpetajatele ning erivajadustega laste vanematele. Oma ala tunnustatud spetsialistid kirjutavad laste lugemise ja kirjutamisraskustest, loovast lähenemisest matemaatika õpetamisel ja õppimisel, eelkooliealiste laste käitumisprobleemide märkamisest jpm.

Lembitu maagiline maailm

Meelis Kubo & Ande
93 lk
pehme köide

Raamatu peategelane on Lembit – igati tavaline 11-aastane poiss. Vähemalt esmapilgul. Veidi ebatavaline on aga Lembitu lemmikhobi – nimelt mustkunst. Enamiku oma vabast ajast veedab ta uusi trikke õppides ning vanu harjutades.

Füüsika. Riigieksamite ülesandeid ja soovitusi lahendamiseks

Henn Voolaid,
Svetlana Ganina
100 lk
pehme köide

Füüsika ülesannete kogu on mõeldud eelkõige füüsika riigieksamiks valmistajatele ja neile, kes tahavad parandada oma füüsikaülesannete lahendamise oskusi. Raamat sisaldab kõiki riigieksamite ülesannete tüüpe.

Iga lapsel on oma õnn

Sirje Voronina

Tartu Lasteaed Poku
vanemõpetaja

Pea igas lasteaiaühendas on mõni emotsionaalsete ja käitumishäiretega või hüperaktiivne laps. Õpetaja näeb suurt vaeva, et seda last teiste sekka sulatada ja säilitada positiivne mikrokliima rühmas. Õpetajal kulub sellisele lapsele palju aega ja seetõttu ei saa ta töötada kogu rühmaga nii, nagu ta on planeerinud. Kannatavad teised lapsed ja mõnigi püüab samasugust käitumist jäljendada, et õpetaja tähelepanu endale võita.

Õpetajal on keerukas lapsevanemale selgitada, kuidas ta peaks oma lapsega käituma, sest väga vähe on vanemaid, kellele meeldib, et neid õpetatakse. Tähtis on aga see, et laps võidaks selle tulemusena ja saaks tulevikus iseseisvalt hakkama.

Kuidas tulla toime nn teistsuguse lapsega?

Äsja ilmunud raamat "Iga laps tuleb oma õnnega" on väga vajalik, sellest saavad peale õpetajate abi ka lapsevanemad. Mahukas raamat ongi mõeldud lapsevanematele, aga ka pedagoogidele lasteaias ja koolis, samuti kõigile lastega tegelevatele erispetsialistidele.

Lapse sünni perre on õnn kodule ja

Raamatu autoril Ave Nõmmel on pikaajalised pedagoogilised kogemused eelkooliealiste lastega. Foto Kairi Kullasepp

iga laps tuleb oma õnnega. Milliseks kujuneb lapse isiksus, selles on väga oluline osa kodul ja vanematel. Raamat aitabki vanematel mõista ning lahti mõtestada lapse olemust ja annab selgitusi, mis põhjustab lapse käitumise/tähelepanuhäire või hüperaktiivsuse ning missugune seos on käitumisel teiste haigustega.

Raamatus käsitletakse olulisi teemasid, näiteks kui olulisi rolli mängib lapse arengus päevaplaan ja kultuurihügieenilised harjumused või kuidas märgata lapse eripära ja isiksust. Raamatus antakse praktilisi näpunäiteid ja meetodilisi võtteid lapsevanematele, kelle laps paistab silma oma erilisusega, selgitatakse, millal vanem

peaks sekkuma ning tuuakse ära kõik lapse arengutähtsaks aspektid.

Laps vajab vanema toetust ja abi

Oluline raamatu juures on seegi, et näidata selgelt, kui suur roll on lapsevanemal oma lapse tuleviku kindlustamisel: last on vaja aidata ja toetada suureks kasvamisel. Selleks on vaja võimalikult rohkem lapsest teada. Raamatus on välja toodud paljude psühholoogide ja psühhiaatrite ning teiste lastega tegelevate spetsialistide kogemused ja juhised kohaseks tegutsemiseks. Autori kommentaarid põhinevad pikaajalisel pedagoogilisel kogemusel eelkooliealiste lastega.

Ühiskond ei aktsepteeri veel üldkehtestatud käitumishäirete kõrvalkalduvaid lapsi ja tihti sekkuvad kaaskodanikud lapse kasvatamise hoopis vanemale ja lapsele kahjulikul moel. Ka see on põhjus, miks on see raamat niivõrd oluline.

Raamatu autor märgib eessõnas, et raamat on eelkõige mõeldud lapsevanematele. Teoses välja toodud kasvatusteoreetiliste seisukohad võivad tunduda keerukad, kuid autor püüab need ühitada praktikute (pedagoogid, vanemad) arvamustega ja anda vanemale kindlustunnet ning abi, kuidas oma põhimõtetele kindlaks jääda.

Teoses on ka palju eesti vanasõnu ja kirjanduslikke näiteid lastekirjandusest ja ajaloo, kus tegemist on olnud andekate, kuid käitumiselt väga erinevate inimestega. Väga oluline on raamatu lõpust leitav kirjanduse loetelu, mis annab võimaluse lugeda lisaks seda teemat puudutavat materjali.

Iga laps tuleb oma õnnega
Ave Nõmmel
152 lk
pehme köide

Kaitse enda huve teisi kahjustamata

Anti Kidron

psühholoogiaprofessor

Sõnad kannavad leppelisi tähendusi ja psühholoogid näkse olevat kokku leppinud, et "enesekehtestamine" ei tähenda üldsegi mitte enese kehtima panemist kaasinimese arvel. Suisa vastupidi – kehtestav käitumine tähendab oma huvide meelekindlat ja osavat kaitsmist nõnda, et ka teise omi kuidagi ei kahjustataks. See eeldab oskust olla ühtaegu hooliv ja mõjukas, paindlik ja visa, empaatiline ja tarbe korral ka provotseeriv, vältida niihästi alistumist kui agressiivsust.

Kerge öelda, raske realiseerida.

Öeldakse, et kui merel häda käes, siis maal aitajaid palju. Arvutu hulk enesebiraamatuid õhutab lugejaid uljalt järgima üht või teist edukindlat elamistõde, rakendama pakutud tegutsemisviise ja suhtlemistehnikaid. Kõnesolev uusim enesekehtestamise köögipoole kiikav teos pole siin erand.

Kolmesajal leheküljel antakse heldelt kümneid vihjeid ja juhatusi mitte üksnes selle kohta, kuidas kehtestavalt käituda, vaid ka demagoogia ja vale läbinägemiseks, läbirääkimiseks pidamiseks, pereelu suhteprobleemide lahendamiseks, tarkava viha vaoshoidmiseks, ülemuse või pedagoogi kurnavas töös toimetulekuks jne. Autorid püüavad

kirglikult suunata lugejad enamale eneseteostusele, endaks jäämisele, eneseaktualiseerimisele.

Oma hoogs ja lustaka ainekäsitusel on raamat positsioneeritud ilmselt neile psühholoogiahuvilistele, keda teooriasse süüvimisest palju enam võlub läheda teksti lugemismõnu ning aina uute ja uute alateemade puhul tarkav äratundmine, et kui lihtsaks ja selgeks kunagi ja hämar ja keerukas üht-äkki saab.

Raamatus on elegantse kergusena välja öeldud kõik põhiline nii manipuleeriva käitumise (selle ala korüfee E. Shostromile küll viitamata) kui ka eneseefektiivsuse kohta (A. Bandurale paraku osundamata). Nagu enamikes

enesebiraamatuis, pakutakse siingi *loe läbi ja tee järele!* vaimus soovitusi ka seal, kus tegemist on liiga komplitseeritud nähtusega, et selle puhul ühesuunalist tarka nõu anda.

Kehtestamispsühholoogia üle mõtiskleda tasub aga igal juhul.

Enesekehtestamine – ei või jah?
Toivo Niiberg,
Tiitu Urva
320 lk
pehme köide

Loodusega sõbraks

Mall Hiemäe

See raamat on mõeldud abivahendiks eelkõige lasteaias pedagoogidele, algklasside õpetajatele ja lasteõpetajatele, aga ka lapsevanematele. "Et mõistetakse loodusega suhelda, tuleb seda maast madalast juba väikestele lastele õpetada," kirjutab raamatu koostaja Lille Teedumäe, vahendades oma kogemusi pikaajastest tööst lasteasutuste muusikaõpetajana. Varem on tema sulest ilmunud "Lasteaia rahvakalender" (2000), millest avaldati ka teine, täiendatud trükk.

Nüüd on autoril nüüd trükist tul-

nud teine, praktilise suunitlusega materjalivalimik. Selle sisu keskendub kolmele omavahel hääkuvale valdkonnale: kõigepealt kevadlilled, seejärel rändlindude saabumine, ning trükise teises osas emadepäev. Paras jagu on ka meetodilisi näpunäiteid, osa õpetusi lausa sõnastusel lastepärased. Rohkesti on ära toodud rahvapärased linnulaulujälgendusi, pärit on need Eesti Kirjandusmuuseumi rahvaluulekogudest.

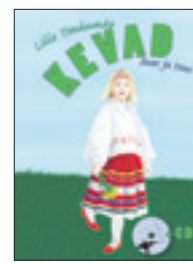
Kuidas kõigi kuue linnuliigi laul looduses kõlab, saab kuulata raamatu tagakaaneümbrises leiduvalt CD-lt. Salvestusel on teinud tuntud linnumees Veljo Runnel. Tema on sisse lugenud ka selgitused raamatu koos-

tajalt iga linnuliigi kohta. Seejärel tuleb "Linnulaulude äraarvamine" – väikestele linnusõpradele mõeldud tunnikontroll.

Tubaseks tutvumiseks kevadlilled ja kevadetoote lindudega ongi just praegu õige aeg. Võrumaa rahvakalendis on 9. märts tsirgupäev. See on see päev, mil 40 lindu "pööravad suu suve poole" ja alustavad lendu soojalt maalt meie juurde. Lindude päeva võib tähistada kas nüüd või veidi hiljem, või võtta ette matk "Tere kevad!"

Kindlasti toob endaga palju eluvust kaasa emadepäev. Kuna see tähtpäev oli riiklike pühade seas nõukogude ajal maha vaikitud, on raamatus "Kevad õues ja toas" kõigepealt antud

ülevaade selle tähistamisest aastakümneid tagasi, lisatud on päevakohaseid luuletusi, fotosid, täiendava kirjanduse loend. Trükise lõpuosas on valik laulusõnu koos nootidega. Ei puudu ka tantsuseaded – lasteadeadele sobiv repertuaar.

Kevad toas ja õues
104 lk
pehme köide

Stseen amfiteatris. Gladiaatorid, kutselised võitlejad, tervitavad keisrit. (Karen's Whimsy)

Rooma keisrite elulood

**Maria-Kristiina Lotman
Priit Põhjala**

Gaius Suetonius Tranquillus "Keisrite elulood" sisaldab Rooma impeeriumi esimese kaheteistkümne keisri elulugusid, alates Julius Caesarist ja lõpetades Domitianusega. Lisaks neile kahele antakse ülevaade Augustuse, Tiberiuse, Caligula, Claudius, Nero, Galba, Otho, Vitelliuse, Vespasianuse ja Tituse elust.

Esimest korda anti see teos välja 120. aastal ning tegemist on Suetoniuse ainsa hästi säilinud teosega, mille ta kirjutas pärast oma 40. eluaastat, juba küpse ja maineka kirjaniku ja biograafina, omades ligipääsu keiserlikele arhiividele ja senati dokumentidele. Muuhulgas oli tema käsutus hulk tänapäevaks kaduma läinud ajalootoetseid ja memuaare.

Ajalookirjutisena võistleb Suetoniuse "Keisrite elulood" Tacituse meistriteostega, milles vaadeldakse sama perioodi. Teistest tolle ajastu ajalookäsitlustest eristab Suetoniuse oma aga see, et ta on pööranud vähem tähelepanu poliitikale ja sõdadele. Nendel peatatakse üksnes põgusalt – vaid möödaminnes räägitakse Caesari Gallia-sõdadest, kuidas Claudius

Britannia alistab ja muust sellisest. Suetoniuse tähelepanu keskmes on olmedetailid, anekdootlikud üksikasjad, keisrite eraelulised seigad, iseloom ja välimus, olulisel kohal on ka ended, märgid ja unenäod.

Suetoniust kui biograafi on võrreldud tema kaasaegse Plutarchosega, ent viimase teoseid iseloomustab tugev moraliseeriv mõõde, mis Suetoniuse "Keisrite elulugudes" puudub. Kui Plutarchos jäädvustas suhtumisi, siis Suetoniuse tekstis on esiplaanil olmelised üksikasjad ja faktipeensused. Eristatakse küll valitsejate väärikaid ja pahelisi tegusid, ent lõplik hinnang nende jätakse lugeja anda.

"Keisrite elulugudel" on spetsiifiline ülesehitus. Esiteks on hoolikalt eraldatud iga keisri head ja halvad teod ning omadused. Eriti hästi ilmneb see Tiberiuse eluloos, mille esimene pool maalib keisrist positiivse pildi, teises aga kujutatakse teda jõhkra ja halastamatu pedofiilist monstrumina. Teiseks on iga keisri elulookirjeldus jaotatud nelja ossa: elu kuni võimuletulekuni, riiklik tegevus, eraelu, surm ja matused. Seejuures väldib Suetonius kronoloogilist narratiivi, vastandades nii ajaloolaste traditsioonilisele esitusviisile. Suetoniuse biograafiaskeemi võtsid üle ka järgmiste sajandite elulooürijad ja ajalookirjutajad.

Suetoniusel on iseloomulik stiil: "Keisrite elulugude" temaatilised alajaotised algavad üldjuhul võtmesõnaga. Keel on selge ja lakooniline, ilma retooriliste kaunistusteta, välditakse arhaisme ja neologisme. Süstematiseeritud faktiküllus teeb raamatu ülimalt väärtuslikuks ajalooallikaks – paljude faktide osas on Suetoniuse kirjutis põhiline või ainus allikas.

"Keisrite elulugude" eestindust täiendavad kommentaarid, ees- ja järelsõna, teemaga seotud kirjanduse loetelu, Rooma mõõtude ja rahaühikute loend ning sündmuste kronoloogiline tabel, väike seletussõnastik ning tekstis leiduvate koha- ja isikunimede register. Lisaks on eestikeelses väljandes illustatsioonid koos selgitavate allkirjadega.

Keisrite elulood

Gaius Suetonius Tranquillus
tõlkinud Maria-Kristiina Lotman ja Kai Tafenau
kujundanud Dan Mikkin
496 lk
kõva köide

ilmumas

Väike kuninganna

Ketlin Priilinn
kunstnik Reet Helisabeth Karm
"Minu esimene raamat"
sarja kujundanud Dan Mikkin
166 lk
kõva köide

Kaheksa-aastane Bianca armastab muinasjutte lugeda ning unistab võimalusest ka ise nende sekka sattuda. See soov saab teoks ja tüdruk leiab end haldjate, näkineidude ja muude muinasjutuolendite keskel. Kuid isegi muinasjutumaal ei ole kõik ilus ja tore, on sünge saladus, millest keegi rääkidagi ei julge.

Paomaal ja Maarjamaal

Kalju Lepik
koostanud Karl Muru
kunstnik Mall Nukke
110 lk
pehme köide lakkadega

Kogumik Kalju Lepiku isamaalüürikast. Rootsisis põgenikuna elanud Lepik jälgib kodumaal toimuvat ülekohtu hävitava kirega. Leidub ka irooniat isamaalised ideaalid unustanud kaaspagulaste suhtes. Lepiku viimased kogud jõuavad paomaa turvas kaasa elada okupatsioonist vabaneva Maarjamaa röömsale lootusrikkusele.

Kiiresti valmivad õmblustööd

Emma Hardy
tõlkinud Kadri Mäger
176 lk
pehme köide

Mugavad ja värvikad diivanipadjad, stiilsed kardinad ja eesriided, elegantsed laualinad, praktilised hoiukotid ja -korvid, mõnusad padjad aiapingile, isegi omapärane mängutelk lastele – need on vaid mõned asjad, mida siin tegema õpetatakse, kasutades lihtsaid, kuid omapäraseid kangaid ja kaunistusi.

Elukäänakud

Milvi Lembe
kujundanud Irina Tammis
260 lk
kõva köide

Noored mehed, kuid vanad sõbrad Kaarel, Ahto ja Tarmo sukelduvad kinnisvaraturu kuumaks muutudes sellesse kohe ning põhjalikult. Äri edenedes kasvavad aga ka panused ja peagi tekib nende vahel konkurents, hõõrumine ning lugu hakkab tegema aina äkilisemaid käänakuid.

Hei, Dima!

Marje Ernits
"Tänapäeva noorsooromaan"
sarja kujundanud Evelin Kasikov
112 lk
pehme köide lakkadega

Dima on tavaline Eesti väikelinna poiss, kelle ema on eestlane, isa Ukraina poolakas, vanaema moldaavlane ja vanaisa tatarlane. Mirja eestlane, pealinnatüdruk, kes suvel samasse linnakesse satub. Nende kohtumine ja sõprus on, nagu selgub, hoopis olulisem kui pärineme täiesti erinevatest maailmadest.

Klassiväline lektüür

Boriss Akunin
tõlkinud Veronika Einberg
kujundanud Piret Niinepuu-Kiik
480 lk
pehme köide

Romaani tegevus areneb Katariina II valitsusajal ja tänapäeval. 7-aastane imelaps Mithridates päästab keisrinna vandenõust ja satub ohtu. Ta päästab üksiklane Danila Fondorin. Kaasajal on edukas ilukirurg valmis ülikasumi nimel ohverdama oma tütre, kellele ulatab abikäe vene soost inglane Nicholas Fandorin.

Lapsevanema mängureeglid

Richard Templar
tõlkinud Evelin Schapel
kujundanud Irina Tammis
256 lk
pehme köide

Lapsevanema mängureeglid on kuldsed põhimõtted ja käitumisjuhised, mis näitavad teed lastekasvatamisel. Need on reeglid, mis aitavad sinu lastel endaga hästi toime tulla, tunda elust rõõmu, pidada teistest inimestest lugu ning seista selle eest, millesse usuvad.

Tobleri seaduse kummutamiseks

Mari Karlson

Tobleri seadus: kõigel on kõige seos, kuid lähestikused asjad omavad suuremat seost kui kauged.

"Legendi" järgi olnud see punnis täis raamatukapp, mis Agu Sisaski ettevaatamatu tegutsemise järel avanes ja oma sisu põrandale puistas. Paberid, sedelid, lipikud, fotod, postkaardid voolasid välja, ja loomulikult ei õnnestunud neid enam endises tiheduses tagasi paigutada – ukseid ei läinud kinni. "Nüüd tuleb sul kapp lõpuks korda teha," öelnud Helli Sisask, Agu abikaasa. Parastavalt?

"Kui ma nägin kõiki neid inimesi mälestuspiltidena oma ajukäärudes ringi keerlemas – erinevatest aegadest, erinevatest rahvustest, erinevatest positsioonidega ja erinevate maailmavaade-

tega – sähvatas mu peas üks kummaline tõdemus... Paljudel mu külalistest sellel ikka veel kestval aastate aiapeol pole üksteise olemasolust õrna aimugi. Nii ei saanud see igavesti jääda. Midagi tõsist tuli ette võtta. Ja ma võtsingi."

Et saada aimu sellest hämmastavast galeriist tegelastest, kes moodustavad Agu Sisaski mälestusteraamatus kummalisi seoseid ja mustreid, soovitan kõigepealt avada raamat lõpust (nagu seda teevad jaapanlased) ning tutvuda omapärase registriga. Kõige erinevamad, esmapilgul täiesti seostamatud nimed sama kaootilises järjekorras kui põrandale valgunud paberid elutoas.

Siinkohal tahakski vastu vaielda tuntud Ameerika-Šveitsi inimgeograaf Waldo R. Toblerile: mõnikord on võimalik tunda lähemat seost, kaastunnet ja kaasaelamist jaapanlannaga, kes Agu-sanile haiglast pikki kirju kirjutas või mutikesega Leningradi ühiskorte-

rist, kes Leningradi ülikooli Ida osakonna jaapani keele üliõpilasel kõhu täis söötis ja ta oma voodisse magama pani, kui nurgapealse leivapoega.

Nagu kõik head elulood pole see üksnes lugu inimese kujunemisest (autori puhul siis jaapani keele ja kultuuri asjatundjaks, tõlkijaks, literaadiks), vaid ka lugu meie lähiminekust, mida me alles hakkame lahti mõtestama.

Kummalised seosed

Agu Sisask
kujundanud Andres Tali
232 lk
kõva köide

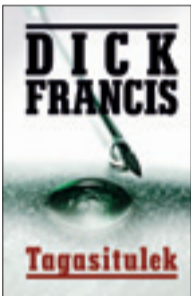
ilmunud

Gomorra
Roberto Saviano
tõlkinud
Pirkko
Vähi-Mohsen
352 lk
pehme kõide
Tänapäeva itaalia maffia puhul on

ühest küljest tegu äriorganisatsiooniga, mille võrgustik on ajanud juured üle terve maakera, teisest küljest aga kuritegeliku nähtusega, mille kuvandit mõjutab muuhulgas ka meedia. Kõigest sellest on sündinud ebatavaline ja võimas raamat, õudne ja rahutukstegevalt kaasakiskuv, raamat, mille sündmusi jutustab minavormis noor autor, kes on sündinud ja üles kasvanud seal, kus camorra jõhkralt tegutseb

Seoses raamatuga on Roberto Saviano Itaalia maffialt mitmeid tapmisähvardusi saanud ning 2008. aasta lõpus tuli tal turvalisuse huvides Itaaliast lahkuda.

Tagasitulek
Dick Francis
tõlkinud
Piret Usin
328 lk
pehme kõide
Peter Darwin – noor diplomaat, kelle töö Jaapanis on just lõppenud,

tutvub koduteel inglise abielupaariga, kes ta endi juurde Gloucestershire'i külla kutsuvad. Seal puutub ta aga juhuse tahtel ohtlikult lähedalt kokku mõrvadega ja pakub endalegi ootamatult abi nende lahendamisel.

101 ajaloo suurkuju
Simon Sebag Montefiore
tõlkinud
Kaja Riikoja ja Rein Turu
320 lk
kõva kõide

Sõjamehed ja kuningannad, riigimehed ja spioonid on selles põnevas raamatus kõrvuti teadlaste ja poetide, filosoofide ja näitlejannadega. Aleksander Suurt ja Churchillit, Muhammedit ja Mozartit ei ühenda üksnes vaprus, ennastsalgavus ja tegude geniaalsus, vaid ka nende ajatu pärand. Nende ja teiste sangarite eluseiklused on talletatud selles rohkelt illustreeritud raamatus kirja pandud elegantsetes, huvitavaates ja sisukates elulugudes.

Kallista oma töökaaslast
Jack Mitchell
tõlkinud
Kaja Sapar
256 lk
kõva kõide

"Kallista oma töökaaslast" räägib üksikasjalikult töötajate tööle võtmisest, motiveerimisest ning tööandja väärtuslikema vara – suurepärase töötajate – hoidmisest. Jack Mitchell esitab siin oma ärikaaslaste "kallistamise" põhimõtte, mis ei olene sellest, kas tegemist on müügimeeskonna, koristuspersonali, finantsgeeniuste või turundus- ja reklaamiosakonnaga.

Gorki park talvel. Foto: © Barry Lewis/Corbis

Ameeriklane, kes seletab vene hinge läänemaailmale

Krista Kaer

Iga kriminaal- ja põnevuskirjanduse austaja teab, kui suurt rõõmu valmistab veendumine, et kätte võetud uus romaan pole mitte lihtsalt põnev, vaid ka hästi kirjutatud. Et raamatus tegutsevad usutavad inimesed ning usutav on ka olustik, kus tegevus toimub. Martin Cruz Smith, Pennsylvanias sündinud ja ajakirjanikuna töötanud kirjanik, just niisuguseid elamusi pakubki.

Tema nüüd juba kuuest raamatust koosnev sari, kus tegutseb miilitsaurija Arkadi Renko, sai tegelikult alguse juhuse tõttu. Cruz Smith sõitis 1973. aastal Venemaale, et teha uurimistööd põnevusromaaniga jaoks, mille ta oli lubanud kirjutada. Ainult et tema romaani peategelaseks pidi saama Ameerika uurija, kes mingi juhtumi käigus põgusalt ka Venemaale satub.

Cruz Smith külastas Venemaad neljast inimesest koosnevas grupis ning nad käisid Leningradis, Kiiemis ja Moskvast. Et grupp oli väike, siis mingil müstilisel põhjusel lasti neil üsna vabalt ringi käia ja ka venelastega suhelda. Kõik see jättis kirjanikule üsna sügava mulje, sest ta nägi hoopis teistsugust Venemaad, kui ta oli USA-s ette kujutanud, riiki, mis tema sõnade kohaselt oli kõige ohtlikum oma kodanikele.

Nõukogude Liidus keelatud autor

USA-sse tagasi jõudnult oli Cruz Smith otsustanud, et raamatu peategelaseks saab hoopis miilitsaurija, mitte ameeriklane. Paraku oli kirjastus teisel seisukohal ning talt nõuti käsikirja muutmist. Kirjanik keeldus ja nõudis oma kirjastuselt, et see loovutaks õigused tema teosele. Kirjastus keeldus omakorda, Martin Cruz Smith jättis käsikirja lõpetamata ning nii see vägikaikavedu siis käis, kuni kirjastuse juhtkond vahetus ja autor oma käsikirja kätte sai.

Kui "Gorki park" 1981. aastal ilmus, sai sellest otsekohe rahvusvaheline bestseller. Autorit võrreldi kõigepealt le Carréga, aga hiljem ka Graham Greene'iga. Need võrdlused tähendasid muidugi eelkõige seda, et ta kirjutas erakordselt hästi žanris, mida vähemalt tookord üldiselt kirjanduseks ei peetud. Samal ajal, kui lääne-

maailm Martin Cruz Smithi taevani kiitis ja Vene dissidendid, sealhulgas akadeemik Sahharov, teda vaimustusega lugesid, keelasid Nõukogude Liidu võimud raamatu ära ning Martin Cruz Smithi enam Nõukogude Liitu ei lubatud. Ameerikasse sõitvaid venelasi isegi hoiatati tema kui ühe põhilise provokaatori eest ning loomulikult ei pääsenud ta ka nimetusest "Nõukogudevastane saast".

"Gorki pargile" järgi kirjutada Cruz Smith esialgu ei kavatsenud. Kui aga 1980. aastatel võis Nõukogude Liidus aeglasi muutusi märgata ning pere-stroikast räägiti üle terve maailma, otsustas ka Cruz Smith neid muutusi kajastada. Nõukogude Liitu teda ei lastud, seepärast sokutas ta end ühes Alaska sadamas seisva Nõukogude kalalaeva pardale ning hoolimata sealse poliitöötaja vastuseisust, vestles ta laeva meeskonnaga kaks päeva. See toimus 1985. aastal, ning kõigest aasta hiljem, 1986. aastal, sõitis kirjanik Venemaale Nõukogude Liidu aukülalisena. Talle näidati põhjalikult Moskva miilitsa peakorterit ja ta võeti vastu Nõukogude Liidu siseministeriumis. Pärast seda on ta külastanud Venemaad üle kümne korra ning käinud muuhulgas ka Tšernobõlis.

Aus ja küüniline miilits

Miks siis ikkagi tasub Martin Cruz Smithi raamatuid lugeda? Põnevusromaanide ümberjutustamine on mõtetu ja kahjulik tegevus, kuid vähemalt nende peategelase kohta võib ikka midagi öelda.

Kriitikud on asetanud Renko ühte ritta selliste uurijatega nagu Sherlock Holmes, Hercule Poirot, Philip Marlow ja George Smiley ning see, mis neid ühendab, on raugematu soov tõde välja selgitada. Nad ärkavad päriselt ellu alles siis, kui neil on vaja mingi juhtum lahendada, ning mitte miski siin maa-

ilmas ei saa sundida neid seda pooleli jätma. Renko, aus ja küüniline miilits, ei jäta juhtumit lõpuni uurimata ka siis, kui ta mõistab, et lõpplahendus toob talle endale hukatust.

Just see "Gorki pargis" juhtubki ning järgmises raamatus tuleb tal juba ennast KGB eest varjata ja kuidagiviisi karmides Siberi oludes elatist teenida. Kõik on küll jäägitult lohutu, kuid kalalaeval on ta enam-vähem väljaspool ohtu, kuni leitakse järjekordne laip ning ainus, kes mõrva tagamaid selgitada tahab, on jällegi Renko. Ta võib küll suhtuda ülimalt künnismiga sellesse, mis Venemaal toimub, kuid hingepõhjas on ta Vene patrioot ning ei nõustu maalt lahkuma.

Täpne olustik ja usutavad tegelased

"Põhjanel" on teine raamat, milles Martin Cruz Smith näitab Venemaad Arkadi Renko silmade läbi. Kokku on ta kirjutanud kuus raamatut ning neis ärkab värvikana, traagilisena ja ka ehmatavana ellu muutustes visklev Venemaa. "Punane väljak" näitab musta turu ja ärikate võimu teket, "Havanna lahes" kandub tegevus Kuuba saarele, raamatus "Hundid söövad koeri" viivad juhtlõngad Tšernobõli surmatsooni ja ning seni viimases teoses "Stalini vaim" ei kummita mitte üksnes Stalini, vaid ka Tšetšeenia vaim.

Kõigi raamatute keskmes ongi Renko, kes jääb äraostmatuks, nagu üks õige kangeline kunagi, kuid maailm, milles ta tegutseb, on kujutatud väga realistlikult. Martin Cruz Smith ei pea ennast väga suureks Venemaa asjatundjaks, kuid tema täpset olustiku kujutamist ja usutavaid tegelasi on kiitnud just paljud Vene arvustajad. Nüüdseks on kirjanikul tekkinud juba ka mitmeid vene sõpru, kes aitavad tal parandada mõõdalaskmisi, mida Lääne kirjanike Venemaast rääkivatest raamatutes tihti ette tuleb.

Gorki park
Martin Cruz Smith
tõlkinud
Tiina Viil
kõva kõide
436 lk

Põhjanel
Martin Cruz Smith
tõlkinud
Tiina Viil
kõva kõide
344 lk

ilmunud

Mängi veel!
Augustus Brown
tõlkinud
Lii Tõnismann
252 lk
kõva kõide

Kõitev, lõbus ja uudishimu ärgitav kogumik kõige kummalisematest, imepärasematest ja suisa usumatutest tõsiasjadest kasside ja koerte kohta. Kas teadsid, et koerad näevad liikuvat objekti tervelt kaheksasaja meetri kauguselt, kassid aga tajuvad peatset maavärinat? Või seda, et koerad eelistavad Britney'le Bachi ja kassid šokolaadile uimasteid? Suurepärase kinkeraamat.

Vanas stiilis mööbel
Meisterdame ise
Ari Koskinen ja Riitta Koskinen
tõlkinud
Kersti Kotkas
141 lk
kõva kõide

Möödunud sajandite mööbel oli praktiline ja ilus ning see sobib oma ajatu harmooniaga paljudesse eluruumidesse ka tänapäeval. Selles raamatus antud juhendite järgi võib isegi algaja meistrimees valmis teha vanaaegse taldrikuriiali, klapplaua, voodi peatsi, serverimislaua või kummuti.

Aed ja ruum
Terrassid, väliköögid ja mänguplatsid koduaia jaoks
Beate Slipher
tõlkinud
Enn Anderson
184 lk
kõva kõide

Sellest fotode, jooniste ja kavanditega illustreeritud käsiraamatust leiab palju tõhusaid juhtnööre maitseka ja praktilise aia rajamiseks. Siin antakse nõu, kuidas kujundada näiteks taimedest seinu, radu ja kõnniteesid, terrasse ja välispõrandaid, mõnusaid pergolaid ja portaale, õpetatakse, kuidas aiavalgustust paigaldada ning välikööki rajada; millist aiamaoõblit ja taimi valida jmt.

Värvid sinu kodu
Üle 65 000 värvikombinatsiooni ruumi kujundamiseks
Suzi Chiazzari
tõlkinud
Liia Tammes
267 lk
kõva kõide

Värv on kõige mõjusam kodu kujundamise vahend ning sellega saab üldist väljanägemist tohutult muuta. Selle raamatu abil võite oma kodu värvid muretult kokku sobitada, kasutades mugavat värvide teejuhti, milles on välja pakutud üle 65 000 värvikombinatsiooni. Kui oled kindlaks teinud, milline värvilahendus sulle sobib ning värvid välja valinud, saad siin toodud näidiste järgi värvipoes hõlpsalt hakama ning säästa end suurest hulgast värvinäidiste pottidest.

Kaks sõpra ja Leningradi blokaad

Lauri Leis

David Benioffi "Varaste linn" on haarav lugu Teise maailmasõja aegse Leningradi blokaadi päevilt, mis saab alguse päikeselises Floridas koos abikaasaga pensionipõlve pidava vene emigrandi Lev Benjovi jutustusena, mille viimase lapselaps David oma diktofonile jäädvustab.

Miks? Juhtub nii, et kui üks ajakiri palub Los Angeleses elaval stsenaristil Davidil, kes tegeleb peamiselt (mutant)superkangelastega, kirjutada autobiograafiline essee, jõuab noormees kirjatööga maadeldes arusaamisele, et ta elu on tegelikult olnud erakordselt igav. Nõnda mõistabki ta ühel hetkel, et tegelikult tahab ta kirjutada hoopis muust – Leningradist ja oma vanavanemate saatusest.

Davidi mõõdukaks üllatuseks nõustubki vanaisa koos temaga ajas tagasi rändama. Ta jutustab oma lapsepõlvest, sõjast ja Ameerikasse tulekust, kõige keskmes aga on üks nädal 1942. aastal, nädal mil ta leidis parima sõbra, tappis kaks sakslast ja kohtus oma tulevase naisega.

Pöörane teekond läbi nälgiva linna

Kui 17-aastane Lev otsustab hoolimata ema tungivatest palvetest põgenemise asemel Leningradi jääda, lootes oma linnale ja kodumaale mingil moel kasulik olla, satub ta juhuslike kokkuvõtte tulemusena hoopis linnavanglasse. Vanglas kohtub ta Koljaga, kirjanduslike ambitsioonidega ja igas olukorras optimistliku naistekütist kasakate järeltulijaga, kes on vangistatud väeosast deserteerimise eest.

Peagi kutsutakse noormehed vangilaulema juurde, kus vargale ja väejooksikule antakse hukkamise asemel pääsemisvõimalus. Polkovnikust vangilaulema tütre seisab ees pulmapidu ja pulmatordi valmistamiseks on vaja tosinat muna, mida otsima saadetakse Lev ja Kolja, hoolimata sellest, et linnas pole juba kuid ühtki muna nähtud.

David Benioff filmi "Lohelennutaja" esilinastusel Los Angeleses.

Foto: © Krista Kennell/Corbis

Noormehed saavad teele kaasa nelisada rubla ja lubatähe, mis võimaldab neil komandanditundi eirates takistamatult ringi liikuda – aga ka hoiatuse, et ülesande täitmata jätmise korral ootab neid hukkamine.

Ent kust leida tosinat muna ajal, mil kogu linnast on kadunud kõik loomad ja isegi tuvid on ammu ära söödud? Kui turul müüakse suhkruga segunenud muda, mis on korjatud pommitabamuse saanud lao varemeilt ja teine tavaliseks muutunud kaubaartikkel on raamatukogukomm, valmistatud raamatute köitmisel kasutatud liimist, mis on üles sulatatud ja tahvliteks pressitud? "See kraam maitses nagu vaha, aga liimis oli valku, valk aitas elus püsida ja raamatud kadusid linnast samamoodi nagu tuvidki".

Sõjast, sõprusest ja inimloomusest

Pöörane teekond viib noormehed läbi sõjast laastatud Leningradi otse Saksa tagalasse, kus ebakindel ja häbelik teismeline ning uljas südametemurdja peavad silmitsi seisma nii kalkide partisanide kui ka jõhkrate Saksa eriväelastega. Tõsisest algmaterjalist hoolimata pole tegu sünge või masendava raamatuga, kohatised võllanaljad on igati omal kohal ja kergus, millega autor sündmusi kirjeldab, teeb romaani lugemise äärmiselt nauditavaks elamuseks.

Samas on tegu aga ka suurepärase uurimusega inimloomuse eri tahkudest, kus välised mõjutajad inimese väärtushinnangud nii mitmelgi korral (sageli üpris võikalt) proovile pane-

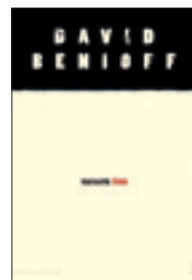
vad. "Varaste linn" leiab aset küll sõja ajal, kuid sõda polegi siin esmatähtis, peamine on kahe noore mehe sõpruse lugu, nende kujunemise lugu, ja tõsiasi, et nad mõjutavad teineteist märksa rohkem, kui kumbki esmaohtumisel iialgi arvata oleks osanud. Nõnda ongi romaani näol tegu eelkõige täiskasvanu saamise või arengulooga, ning seda lugu jutustab autor ühtaegu meisterlikult, kaasakiskuvalt, vaimukalt, kurvalt ja naljakalt.

Fakt või fiktsioon?

Benioff on kasutanud rohkesti Teise Maailmasõja aegseid olustikulisi fakte ja neid fiktsiooniga segades vorminud kaasakiskuva sündmustejada, mis ei lase lugeja huvil raugeda romaani algusest kuni selle viimase leheküljeni. Vanaisa ütlebki Davidile kohe romaani alguses: "Sina oled kirjanik. Mõtle välja".

On siis tegu autobiograafilise looga või mitte, kes teab. Ühes intervjuus olevat Benioff väitnud, et kõik ta vanavanemad on sündinud Ameerikas. Teisalt aga kandnud raamatu esimene versioon pühendust "vanaisale, kõigi nende hilisõhtuste kõnede eest", nagu kirjutab ajakirjanik Boris Fishman The New York Timesis.

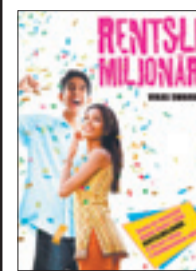
Olgu "tõega" kuidas on: et David Benioff on filmistsenarist – muuhulgas näiteks populaarsete Hollywoodi filmide "Trooja" ja "Lohelennutaja" stsenariumide autor –, on "Varaste linna" lugedes kohe näha: ta on jutuvestja selle sõna kõige paremas mõttes.

Varaste linn

David Benioff
tõlkinud
Kristjan-Jaak
Kangur
sari
"Moodne aeg"
264 lk
köva köide

ilmunud

Rentsli miljonär

Vikas Swarup
tõlkinud
Riina Jesmin
272 lk

köva köide

Selle südamliku romaani peategelane võidab India telemängus miljard ruupiat. Kohe pärast võitu ta aga vahistatakse, sest keegi ei usu, et üks Mumbai agulipoiss võib ausal teel sellise mängu võita. Swarupi raamatu põhjal valmis 2008. aastal ka Danny Boyle'i film, mis on võitnud kaheksa Oscarit, neli Kuldgloobust ning hulgaliselt teisi auhindu.

Marley ja mina.

Elu ja armastus maailma kõige pöörasema koera seltsis

John Grogan
tõlkinud Faina
Laksberg
344 lk

köva köide

Lugu noorest abielupaarist ning

suurest, arulagedast, aga ka vastupanumatust labradorist, kes muutis kogu nende elu. See on liigutav ja humoorikas lugu inimestest ja loomast, kellel on ühine elutee, tõusude ja languste, naeru ja pisarate, rõõmude ja südamevaluga. Raamatu põhjal on valminud südamluk linatõus, mille peaosades säravad Hollywoodi staarid Jennifer Aniston ja Owen Wilson.

Rõõmukoda

Edith Wharton
tõlkinud
Riina Jesmin
320 lk

köva köide

Edith Whartoni (1862 – 1937) romaanis "Rõõmukoda" on luubi

all Ameerika kõrgseltskond ning selle silmakirjalikkus ja raha võim. Peategelanna Lily Bart on vaene, ent luksusega harjunud seltskonnadaam, kelle elueesmärgiks saab rikka mehe püüdmine. Ometi ei suuda Lily abieluda ainult raha pärast. Põlu alla sattunud Lily seisab silmitsi vajadusega end elatada, kuid tal puuduvad selleks oskused.

Malleni tüdruk

Catherine
Cookson
tõlkinud
Urve Liivamägi
224 lk

köva köide

Juba põlvkondade kaupa on õnnetused Mallenite pereliikmeid tabanud. Räägitakse, et tegu on needusega, mida põhjustab valge triip nende süsimustades juustes. Imeilus ja üdini õnnetul Barbaral pole valget juuksesalku, mis näitaks, et ta on Mallen. Aga ta teab, et temas pesitseb Mallenite kurjus ja kardab, milleni see võib viia. See hirm pole sugugi põhjendamatu...

Ah, olla filmistaar!

See raamat on austusavaldus maailma suurimatele filmitähtedele. Olgu Marilyn Monroe või Meryl Streep, Charlie Chaplin või Clint Eastwood – kõik nad on kujundanud kollektiivset kujutlusvõimet, inspireerinud miljoneid austajaid kõikjal maailmas ja saavutanud surematuse nii kinoekraanil kui selle taga.

Hädavajalik igale kinokunsti austajale

"501 filmitähte" on ülipopulaarse "1001 filmi, mida elu jooksul peab nägema" koostajate kirjutatud põhjalik teatmik filmiajaloo säravaimatest staaridest. Illustreeritud rohkete fotodega filmidest ja kaadritagustest stseenidest ning üle külvatud (ka pikantsete) faktidega, on see raamat hädavajalik teejuht igale filmitudengile ja kinokülastajale, aga ka lihtsalt kinokunsti austajale. Igale filmitähele on pühendatud vähemalt üks

Tom Hanksi Forrest Gump ootab bussi. Foto raamatust

lehekülj, ära on toodud tema parimad osatäitmised ja tema silmatorkavad eripärad, lisaks ekraanivälise tegevus.

Ekraanilegendide värvikas elu

Kohtute omapärase Rat Packi seltskonnaga, "jooma-klubiga", mille asutaja oli Oscari võitja, legendaarne ja skandaalne Humphrey Bogart. Juttu on sellestki, kes oli see salapärase musta rõivastatud naine, kes asetas lilli tummfilmi ikooni Rudolph Valentino hauale igal tema sünniaastapäeval. Lugeda saab Elizabeth Taylori kaheksast abielust, River Phoenixi varajasesst traagilisest surmast, lisaks lugematute ekraanivälisest armulugudest, mis on lõkkele löönud ekraanil pulbitsenud partneritevahelisest keemiast.

Tutvuda saab eri aegade ekraanilegendidega, kes on kadunud oma talendi pillamise tagajärjel. Loe Hollywoodi kohtumisest Bollywoodiga ja kassahittide staaride vastandumisest

sõltumatute filmide näitlejatega.

Raamat, mille autorite hulgas on nii filmikriitikuid, -ajaloolasi kui ka -ajakirjanikke, valmis rahvusvahelise meeskonna tööna. Sõltumata sellest, kas lugeda kaanest kaaneni või heita sellesse vaid mõni pilk, see raamat inspireerib, lõbustab ja intrigeerib igal juhul.

501 filmitähte

Põhjalik teatmik maailma suurimatest filminäitlejatest peatoimetaja Steven Jay Schneider tõlkinud tõlkitajate kollektiiv
640 lk
köva köide

ilmunud

Lenini naised Boriss Sokolov
328 lk

köva köide

Vladimir Uljanov-Lenin ja tema abikaasa Nadežda Krupskaja asusid

1909. aasta lõpus elama Pariisi. Siin kohtus Vene enamlaste juht venestunud prantslanna Inessa Armandiga. Krupskaja armastas oma meest, kuid tegi talle ettepaneku abielu lahutada, et mees saaks abieluda Inessaga. Lenin vastas eitavalt. Krupskaja jäi oma kahenaisepidajast abikaasa kõrvale ning leidis endas isegi jõudu võistlejannaga sõbrustada.

Rikkad ja vaesed Gerry Bailey ja Felicia Law
tõlkinudLii Tõnismann
48 lk

pehme köide

Maailmas on hoopis rohkem kerjuseid kui miljonäre ning kaugel enam kõrval järjel ja võlgades riike kui õitsvaid majandusi. Kas rikkuse ja vaesuse olemuse mõistmine aitab meil maailma muuta? Ja kas me ise saame selle heaks midagi ette võtta? Raamat räägib sellest, kuidas raha saadakse ja kaotatakse.

OstujõudGerry Bailey ja Felicia Law
tõlkinudLii Tõnismann
48 lk

pehme köide

Raamat pakub lastele juhutatust ostmise ja müümise põnevas maailmas. Muuhulgas kõneleb raamat ka liigest kulutamisest, tarbija õigustest, hinnakujundusest, reklaami mõjust jmt. Eelkõige õpetatakse noort lugejat hindama oma ostujõudu ja seda mõistlikult kasutama.

ilmumas

Inglismaa armuke Emma Hamilton
skandaalne elu
Kate Williams
tõlkinudTiina Tarik
400 lk

köva köide

See on tõeline tuhkatriinulugu, mis jutustab ühest märkimisväärsimast naisest Inglismaa ajaloo, Emma Hamiltonist, kes suutis tänu oma ettevõtlikkusele ja sarmile välja rabelda rüüvast vaesusest ja tõusta ühiskonnaredeli kõrgeimale astmele. Dokumentide ja seniavaldamata kirjade varal jälgitakse Emma draamatilist teekonda 18. sajandi Põhja-Inglismaa vaestekvartalidest suursaadiku abikaasaks Napoli kuninglikku õukonda ning lõpuks Inglismaa suurima sõjakangelase, admiral Nelsoni armukeseks.

Vaba langemine

Andres Adamson

autori sõber ja kirjandushuviline

Õõsel läks elekter ära. Igatahes olid hommikuks kadunud liinijuhtmed ning õhtuks ka postid. Kas ka kaabel maa alt kadunud oli, ei viitsinud Elen vaadata ning natuke kartis ka, pealegi oli kiviaia tegemine pooleli. Ta tahtis Anatolile helistada, kuid oli mobiili lootusetult ära kaotanud. Kui hämaraks läks, ei suutnud ta kuidagi küünlaid leida ning tahtis esitsa jälle lüliti vajutada. Natuke naernud, leidis ta küünla ja tikud üles. Siis aga jäi naeruisu tublisti väiksemaks, sest lüliti ukse kõrval enam polnud, kadunud olid ka lamp laest ning karbikud seintelt /.../

Kuid aiamaa kandis loitis vägev lõke ning kostis laulu.

"Astu ligi," hõikas Uno, silmnähtavalt heas tujus, "kas sa liha tahad?"

Meestekamp tegi Elenile tule juures ruumi.

"Tead, me ei jõua enam süüa, tule ometi appi, muidu läheb liha hukka!"

"Kust te seda siis nii palju hankisite?"

"Eile saime kaks lonti kätte. Kogu rahvas põnab koopas kõhutäit välja, meie pingutame edasi õgida," rõõmustas Uno, kes oli jahipealik.

"Millises koopas?" ei saanud Elen hästi aru.

"Ikka suvekoopas muidugi. Oled küll veidrik, et omaette urkas elad, nii võid ju nälga jääda, kui me ennast täis pugime. Aga eks jututaadid on alati veidrad olnud."

***

See raamat on pühendatud neile, kelle poolest võinuks ta ilmumata olla. Vist on juttu neist, kes leiaks siit enda jaoks huvitavat ja vajalikku, kuid ei osanud sellist raamatut oodata. Ehkki lugu algab peale ning jätkub kohati külajutu stiilis, tuleb seda lugedes olla valvas, sest miski pole tekitis selline, nagu esialgu paistab. Võib-olla on ainsaks pidepunktiks heatahtlik huumor. Enn Kasaku raamat – ei oskagi seda kohe öieti määratleda, ütleme et ulmeromaan – sobib mõnusaks lugemiseks ka väsinud vaimule, kuid teksti aluskihtide tabamiseks võiks lugeja kõrvade vahelt üles leida midagi, mis on nul-

Raamatu illustreerimiseks on autori õepoja loal kasutatud tema alati äratuntavat graafikat.

list tugevasti erinev. Kasuks tuleb talle hariduski, abi on nii füüsilist, filosoofiat kui ka igivanadest keeltest.

Võib-olla suudab taibukas lugeja juba esimesel pilgul märgata näilise lihtsameelsuse all peituvad kurikavalaid pöörded, natukese valesi kirjutamise stiili rahutuksegevat, kuid humoorikat dissonantsi. Aeg-ajalt kipub meenuma mõndagi Mark Twaini loomingu. Selle vaimuga harmoneeruvad hästi romaani illustreerimiseks kasutatud Navitrolla varased graafikad, millest enamus on varem ilmumata.

Vähem pretensioonikas lugeja võib nautida värvikaid dialooge ning ilmekaid kujundeid, ta ei pea märkama kuidas teadusarutelud parodiseeruvad ning külafilosoofiale (autori sõnul) "süvähavvad" tekivad. Auku kukuvad vaid need, kes kipuvad liiga kiiresti ära arvama, mida öelda taheti ning mis edasi juhtub.

Teoses on küla igas mõttes linnast targem ning elujulisem. Olukorras, kus linn peab välja surema (sõna otse mõttes!), on külal alati veel mõni käik varuks. Romaanis pole ühtegi läbinisti negatiivset tegelast, ainsaid sarkastilisi noote kostab huumori sekka vaid linnastseenides. Kirjanduses levi-

nud linnajoodikute elustiili takkakiitmise taustal on see vähemalt vaheldus, kui mitte enam.

Raamatu liigitamine on muidugi omaette teema. Külajutu keskel populariseeritakse filosoofiat ja arendatakse rabavalt originaalset ulmet, kuid pole see ei külajutt ega aimelugu. Võib olla on tegemist tõepoolest hoopis ulmeromaaniga. Jumalast. Kuid kindlasti on tegemist romaaniga maagilise realismi stiilis, laadis, mida autor ise nimetab müstiliseks realismiks.

Pealkirja autoripoolsest kommentaarist jäi kõrva: iga toetuspunkti kaotanud keha langeb vaba langemise seaduse järgi. Kui hing on keha omadus, siis langeb temagi koos kehaga allapoole, hinge jaoks saab see tähendada vaid pattu langemist. Ja kui hing lepib sellega, või lausa ihaldab pattu langeda, siis langegu ta pealegi koos kehaga, ikka allapoole. Samas võib ihaldada ka midagi muud, näiteks antigravitatsiooni, ning siis võib selguda, et tõeline pole mitte see, mis näib tõeline olevat. Vaba pattulangemise trajektor on pikk ning võib üle minna tõusvale harule, kui inimene seda soovib ja teada saab, kes ta tegelikult on. Kuid ka langeval harul on oma võlud, keegi ei

tea, mis on õige, mida suurem on tarkus, seda suurem on ka rumalus...

Enn Kasak on endine astrofüüsik, praegu teadusfilosoof, Tartu Ülikooli dotsent. Ta on üpris mitmekülgne teadlane: on avaldanud töid astrofüüsika, assürioloogia, võru keele ning teadusfilosoofia teemadel. Tema tugevaks küljeks on niivõrd hea esitusoskus, et mõnikord varjutab see ära tekstis peituvat sügavama tagamõtte. Küllap olete seda ise tema raadio- ja teeleenemistest kogunud. Ilukirjanduses on tal siiani ette näidata vaid võrukeelseid olme- ja ulmejutte. See siin on tema esikromaan, kirjutatud juba vanas eas, kolmekordse vanaisana. Loodetavasti leiab nii mõnigi lugeja, et noorem mees polekski suutnudki sellist raamatut kirjutada.

Vaba pattulangemise seadus Enn Kasak
240 lk
köva köide

Uus-Pärnu varase uusaja hakul

Inna Põltsam-Jürjo 2008. aastal Tallinna Ülikooli juures kaitstud doktoriväitekirja põhjal valminud mahukas raamat on juba põgusal vaatlemisel oma detailsuse poolest muljetavaldav, see annab ka eriala vähetundvale lugejale aimu autori aastatepikkusest pingelisest tööst Pärnu vanema ajaloo uurimisel.

Raamat tegeleb Uus-Pärnu kirjeldamise, kaardistamise ja analüüsiga Liivimaa sõjale eelnenud poolsajandil. Pole üleüldine rõhutada, et nii põhjalikku käsitlust ühest Liivimaa väikelinnast keskaja lõpul ja varase uusaja algul pole seni kirjutatud. Uurimus on valminud peajasjalikult autori poolt 2001.

aastal publitseeritud Uus-Pärnu linnaraamatute põhjal. Nende seni veel vähetuntud ja vähekasutatud allikate läbitöötamine võimaldas käibesse tuua palju uudset andmestikku. Samas ei ole uurimus jäänud ainult kirjalike allikate keskseks, vaid kaasatud on ka arheoloogia ja kunstiajaloo andmestikku.

Monograafia koosneb seitsmest peatükist, mis on kõik suuremal või vähemal määral uudsed oma käsitluse poolest. Iga temaatiline peatükk on sejuures iseseisva uurimuse väärtusega. Eelistatavalt on tähelepanu pööratud linna igapäevaelu aspektidele, nagu linnakodaniku elamu ja elukeskkond, pere- ja ametisuhted jms. Esiletõstmist väärib monograafia kuues peatükk, kus

leidub originaalne analüüs abielu ja perekonna ning naise sotsiaalse staatuse kohta. Linnaruumi ja elanikkonda pole varem sellise sügavusega analüüsitud, äramärkimist väärib elanikkonna sotsiaalse struktuuri, rahvusliku ja geograafilise päritolu käsitlus.

Lisaks mainitule on raamatus tähelepanu all veel linnavalitsemise, linna suhted oma maahärraga ning kiriklikud olud ja reformatsioonisündmused Uus-Pärnus. Uurimuse peatükid on õnnestunud mahuliselt balanseerida, mis annab tunnistust analüüsi taseme ühtlusest. Raamatu lisaväärtuseks on arvukad illustatsioonid. Võib öelda, et olukorras, kus ettekujutus Eesti linnast keskajal ja varase uusaja algul rajaneb

peajasjalikult Tallinna ajaloo käsitlustel, aitab Põltsam-Jürjo uurimus seda selgelt ühekülgset pilti märgatavalt avardada ja mitmekesistada.

Liivimaa väikelinn Uus-Pärnu 16. sajandi esimesel poolel Inna Põltsam-Jürjo
496 lk
köva köide

Inimese saamise lugu

Meelis Lainvoo

Novembris 1859 avaldas tollal 50-aastane inglise looduseuurija Charles Darwin raamatu "Liikide tekkimine", mis pööras pea peale kogu senise arusaama maailma toimimisest, tekitades paksu verd eelkõige kirikuringkondades, aga leides mõnitamist ja mahategemist ka enamiku teadlaste seas.

Kaasaegsetele kõige vastuvõetamatum oli Darwini evolutsiooniteooria juures väide inimese põlvnemisest ahvist, õigust öelda küll ahvidega ühisest esivanemast. Tegelikult väitis evolutsiooniteooria rajaja, et kogu elu Maal pärineb ühisest eellasest ja nüüdisaegsed DNA-uuringud kinnitavad seda väidet. Ometi on seda tänapäevalgi raske mõista.

Raskesti hõlmatav ajavahemik

Tartu Ülikooli professor Urmas Kõljalg ütles Charles Darwini 200. sünniaastapäeva puhul antud intervjuus (PM 12.02.09), et evolutsiooniteooria mõistmiseks peab suutma endale luua pildi evolutsiooni ajaskaalast, neist miljarditest aastatest, mis selleks on kulunud.

"Me võime rääkida liikide tekkimisest, looduslikust valikust ja kõigest muust, kuid just ajaskaala, mis läheb sügavale elupuu juure juurde – seda keerulist skaalat on raske mõista," lausus Kõljalg ja pakkus välja: "Võib-olla tasuks evolutsiooniteooriat õpetada just nüüdisaegse inimese tekke kaudu. Me räägime siis võib-olla 100 000 aastast või veidi pikemast ajajärgust, mis on meile juba natukene hõlmatavam. Selle abil saab näidata, millised välised muutused on inimlik lisaks vaimse võimekuse muutustele selle aja jooksul läbi teinud."

Just seda aitab teha äsja eesti keeles ilmunud Cambridge'i ülikooli õppejõu Douglas Palmeri raamat "Inimese päritolu". Rikkalikult piltide, kaartide ja skeemidega illustreeritud käsitlus võtab kokku inimese eellaste uurimise ajaloo selle algusest kuni tänapäevani,

tuues ühtlasi lugejani võrdleva ülevaate praegustest teadmistest meie kauge esivanemate ja inimkonna leviku kohta.

Raamatu esimene osa jutustab inimese enesevastamisest bioloogilise liigina, kelle evolutsiooniline ajalugu ulatub kuue miljoni aasta taha. Autor otsib ja esitab vastuseid küsimustele "Milliseid tõendeid on leitud?", "Kui head need on?", "Kuidas seda mõistatlikku informatsiooni tõlgendada?", näidates, kuidas arusaam inimese põlvnemisest ja inimeseks olemisest on viimase kahe sajandi jooksul tõhusalt arenenud – "asudes kahe sajandi eest vaid aste madalamal taevastest inglitest, oleme tänapäevaks taandunud peaaegu et šimpansite "lellepoegadeks"."

Douglas Palmer tõdeb, et enamik arheoloogilist infot meie kõige vanemate inimeselaadsete eellaste kohta piirdub üsna fragmentaarsete luude ja hammaste säilmetega ning esemetega, nagu kivist tööriistad, odaotsad ja muu selline. "Leidude suhtelise vähesuse ja katkendlikkuse põhjusi on palju, ent üks on kindel – tegemist on keemiliste ja geoloogiliste protsessidega, mis mõjutavad elu jälgede säilimist looduses ja maapinnas. Loodus töötab ümber kõik materjalid, mis võivad olla ühele või teisele eluvormile toiduks," resümeerib raamatu autor.

Paarkümmend inimeselaadset liiki

Tänapäevaks on kirjeldatud umbes 20 inimeselaadset liiki, kellest kõik peale *Homo sapiens*'i on välja surnud. Mõned neist surid välja alles üsna hiljuti – veel 30 000 aasta eest tatsas maakera eri paigus ringi kolme liiki inimesi: Euroopas elas kõrvuti meie oma liigiga jääaegsete karmide oludega kohastunud turske *Homo neanderthaliensis* ja Indoneesias alla meetri pikkune *Homo floresiensis*.

Me ei tea ega saa ilmselt kunagi teada, mida võis küll mõelda meie kauge esivanem, kes oma rännakul Austraaliasse kohtas järsku endasarnast miniatuurset olendit, aga tõenäoliselt suhtus ta pisikesekasvulisse inimkonnas liikmesse kui igasse teiseigi jahisaaki – igatahes hiljemalt 18 000

Darwinit karikeriti tema evolutsiooniteooria pärast tihti ahvi või pädikuna. Sellel 19. saj lõpu karikatuuril on teda kujutatud tsirkusepärdikuna, hüppamas läbi "kergeusklikkuse, ebaus ja vähiklikkuse" rõngaste hämmastunud inimklouni silme all. Teine pärdik, kes hoiab rõngaid, on prantsuse meedik ja filosoof Cmilie Littré (1801-1881), kes toetas positivismi rajaja Auguste Comte irreligioosseid ideid. Enne surma pöördus Littré tagasi kataliiklusesse.

aasta eest suri Florese inimene välja.

Hoopis intrigeerivam on lugu meie teadaolevalt lähima sugulasliigi neandertallasega – osa teadlasi usub, et *Homo sapiens* ja *Homo neanderthaliensis* lävisid üksteisega, kuni selleni välja, et võib-olla nad koguni ristusid. Ka arvatakse, et neandertallased olid suutelised oma hääleparaati kasutama algeliseks kõneks. Ometi suri ka see liik inimesi umbes 30 000 aasta eest välja.

Inimese sugupöösali on palju harusid

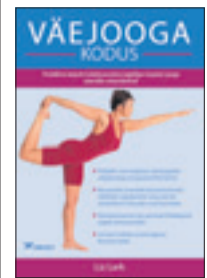
Darwini evolutsiooniteooria 150. aastapäeval on inimese kui bioloogilise liigi sugupuu koostamisel jõutud tõdemuseni, et see sarnaneb pigem rohkete okstega põõsala, millel on ka palju lühikesi oksaraage, mis pole edasi kasvanud. Praeguste teadmiste valguses asub selle põõsa juurestik kuue kuni seitsme miljoni aasta taguses ajas ja põhineb liigil *Sahelanthropus tchadensis*. Ka on lõppenud tänaseks vaidlused selle üle, kus asus inimliigi algkodu ja tunnustatakse selle paigana Aafrikat.

"Kui aus olla, siis saame sellise inimese sugupuu koostada ainult teoreetiliselt ja nähtavasti pole tõenäoline, et me suudame uute harude tekkimist evolutsioonilise arengu puus ennustada," kirjutab Douglas Palmer lõpetuseks. "Ma ei arva ka, et oleks võimalik prognoosida meie liigi kaugemat tulevikku. Üks asi on aga selge, et ükski liik ei jää samaks igavesti, ta kas sureb välja või lahkeb uueks liigiks. Aga ükski teine liik ei suuda mõjutada oma saatust sel määral kui meie liik – *Homo sapiens*."

Inimese päritolu
Inimkonna illustreeritud ajalugu
dr Douglas Palmer
tõlkinud Tarmo Linnas
192 lk
kõva köide

ilmunud

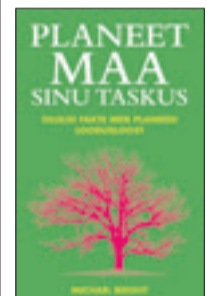

Väejooga kodus

Liz Lark
tõlkinud Kadri Viin
96 lk

pehme köide

Raamatus on põhjalik 8-osalise jooga põhiasendite treeningkava. Sinna kuuluvad nii päikesetervituse, seisu-, tasakaalu-, iste- kui ka treeningu lõpetamiseks mõeldud asendid. Samuti süüvitakse dünaamilise ning väge andva joogatreeningu üksikasjadesse.

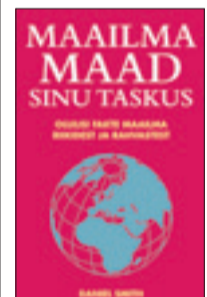

Planeet Maa sinu taskus

Michael Bright
tõlkinud Indrek Haas
144 lk

pehme köide

Olulisi fakte meie planeedi loodusest: maailma taime- ja loomastik, mägede, kõrbete, liustike, metsade, džunglite, ookeanide, merede ning jõgede, kivististe, kivide, vääriskivide ja mineraalide tekkimine. Raamatus on palju fakte ja arve taimede, loomade ning eluta looduse kohta.

Maailma maad sinu taskus

Daniel Smith
tõlkinud Indrek Haas
144 lk

pehme köide

Maailm on kütkestav ja keeruline paik, mis püsib poliitika, religiooni, traditsioonide ning revolutsioonide mõjul pidevas muutumises. Taskuformaadis raamatus on ära toodud faktid ning numbrid riikide, piiride, rahvaste, rahvaste, uskumuste, kommete, sõja ja rahu, poliitika, kroonitud peade, hariduse, hümnide ning palju muu kohta.

Eesti-inglise koolisõnaraamat

Ilmar Anvelt
648 lk
kõva köide

Sõnaraamat on mõeldud keskmise raskusega ilukirjanduse, ajakirjanduse ja populaarteadusliku teksti lugemiseks ning lihtsamateks tõlketöödeks (nt kooliülesanded, kirjavahetus). Raamatus esitatakse hulgaliselt uudiskeelelendeid.

Minu esimene suur piltsõnastik

autorite kollektiiv
366 lk
kõva köide

Väikestele lastele inglise keele õpetamisel on oluline, et õppimine tunduks neile meelelahutusena. Raamat pakub suurepärase võimaluse omandada inglise keeles teatud hulga sõnu ja lauseid, tehes seda mängides ja mõistatades, mis ju ongi laste lemmiktegevus.

Keeleabi tagataskus

Kas tahate kiirelt ja kergesti täendada oma inglise keele sõnavara? Olete reisimas inglise keelt kõnelevale maale? Vahest tunnete seal isegi soovi armastust avaldada, aga ei suuda leida vajalikke sõnu? Või tahate teada, millest räägivad mõne Briti ostukeskuse lähedal hängivad noored? Ehk tunnete hoopis suurt kirge prantsuse või hispaania keele vastu, kuid pole leidnud piisavalt aega, et õppida nendes keeltes ladusalt vestlema?

Tõhusat abi neis situatsioonides pakub PONS-i kirjastuse taskuformaadis sõnaraamatute sari "1000 tähtsamat sõna", millest on eesti keelde jõudnud kuus raamatut – inglise, prantsuse ja hispaania keele põhisõnavara, lisaks tuhat ingliskeelset sõna reisisemise ja puhkuseveetmise ning lõbu ja armas-

tuse teemal ja tuhat enimkasutatavat väljendit Briti slängist. Lähiajal on ilmunas "1000 tähtsamat sõna. Söök ja jook".

Need sõnaraamatud põhinevad keeleteadlaste üldisel veendumusel, et tuhandest sõnast piisab igas keeles ladusaks eneseväljenduseks, ning osates juba mõnda keelt põhisõnavara ulatuses, ei jää te omakorda hätta ka spetsiifilisematel teemadel tuhandet sõna teades.

Kõigis seitsmes raamatus on olemas ka näitelauseid, mis selgitavad iga sõna kasutamise viisi ja konteksti ning annavad edasi selle võimalikke tähendusvarjundeid. Igal sõnal on antud ka hääldusjuhised. Raamatute lõpus on ka teistpidi pööratud eesti-inglise (või eesti-prantsuse, eesti-hispaania) sõnastik ning eraldi välja toodud temaatiline sõnavara.

Keeletheadlased on tõestanud, et igapäevaseks suhtluseks piisab tuhande sagedamini esineva sõna tundmisest.

Ja saagu neid palju...

Paljundamine odav ja kindel võimalus saada uusi taimi oma aeda – milleks maksta nii palju ühe taime eest, kui ise veidi katsetades on neid võimalik kasvatada sadu. Pealegi annavad sõpradelt või sugulastelt pistikute või seemikutena saadud taimed aiale erilise tähenduse ja sisu. Ise taimi paljundades saame taolisi toredaid kingitusi vastu teha ning uuendada ja täiendada oma peenraid vanadest lemmikutest paljundatud noorte taimedega.

Üks seemnekotike võib sisaldada pool tosinat kuni üle 200 seemne, mis on ideaalne näiteks suvelillede puhul, mida saate kergesti kasvatada piisavalt palju, et peenar oleks värvirõõmus kogu suve.

Raamatus "Paljundamise alused" leiame praktilised juhendid eri paljundustehnikate kohta – seemnete kogumine ja külv, taimede jagamine, pisti-

kute ja võrsikute tegemine, pookimine ning sibulate, mugulsibulate ja mugulatega paljundamine –, et jõuda soovitud tulemusteni.

Näitlikud illustatsioonid on abiks paljundamise praktilisel teostamisel. Raamatu lõpus on ülevaatlik paljundamise kalender.

Suurema osa taimede paljundamine on sootuks keerulisem kui pajuviitsa maassetorkamine, aga mitte alati ei nõua see inseneriteadmisi.

Paljundamise alused

Steven Bradley
tõlkinud
Anu Kaur
128 lk
pehme köide

Raamatus on palju nõuandeid ja õpetlikke jooniseid. Illustatsioon raamatust

Rohelisema eluviisi ABC

Elle-Mari Talivee

Roheline Värav

Lihtsad nipid, mille tulemusel tarbime oma tavapäraste tegevuste juures vähem elektrit või vett, annavad meile otsest kasu, sest nii vähendame näiteks tunduvalt arve eest maksmisele kuluvaid summasid.

Need sümpaatsed taaskasutatud paberile trükitud raamatukesed on praktilised käsiraamatud, mille autor on Siân Berry, Inglismaal tuntud kui tuline roheliste eestkõneleja ning Roheliste Partei kandidaat 2008. aasta Londoni linnaepeeri valimistel. Inseneriharidusega Berry eesmärk on muuta roheline elu kõigi jaoks lihtsamaks.

Tegemist on tõlkeramatutega, mis huvitaval kombel lisab veel ühe tasandi – kõrvuti praktiliste nõuannetega saame teadmisi meist ikkagi veidi erineva kultuuri ökotrendide ja roheliste valikuvõimaluste kohta.

Peatükkidel on toredad pealkirjad ja kelmikad illustatsioonid: näiteks

"Võitlus vampiiridega" tutvustab lähemalt energiavampiire. Energiavampiir on koduloomaks siis, kui armastatakse elektroonika puhul kasutada väljalülitamise asemel ooterežiimi. Tihti arvatakse, et seadme jaoks on ohutum seda vooluvõrgus hoida. Nii see siiski pole, ja kui muu argument energiavampiiri majapidamisest ei aja, tuleks mõelda ihnsalt: üks minu sõber, kes on IT-spetsialist saja inimesega ettevõttes, arvutas välja, et kui arvutid ööseks sulgeda, säästetakse neil aastas umbes 10 000 krooni. Nii et neil nüüd lülitatakse arvutid öhtuti välja.

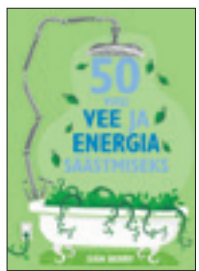
Taolisi praktilisi nõuandeid on käsiraamatutes rohkesti – LED-pirnide kasutamisest, kontorisse vaid ühe printeri soetamisest, kodu remontimisest ühel ajal naabriga või see, et kodust tööle lahkudes tuleks termostaat maha keerata.

Väga põnevad on ka aiandust puudutavad soovitusel. Näiteks saame teada, et tigused ja nälkjaid aitab peletada igasugune teravaserviline piire, isegi killustikuriba peenra ümber. Tõrjumiseks võib neid ka n-ö õllega joota.

50 viisi kodu ja aia rohelisemaks majandamiseks

Siân Berry
tõlkinud
Reet Grosberg
128 lk
pehme köide

50 viisi vee ja energia säästmiseks

Siân Berry
tõlkinud
Mari Vihuri
128 lk
pehme köide

Tagaaed on turvaline mängupaik. Muidugi tuleb ennekõike ohutust silmas pidada, kuid koduaed ei peaks liiga steriilne olema.

Nautigem aeda ja aia tegemist

Kas teie kodu on väikese aiakesega, võluva katuseterrassiga või lihtsalt mõnusa rõduga?

Linnakeskkonnas on iga väiksema õuelapp hindamatu väärtus ning kodu avardava välisruumi kujundamine väärrib sama palju tähelepanu kui siseruumi oma.

Kas hea toidu nautimiseks peab suurepärase kokk olema? Tähelepanu on oma raskelt teenitud raha valedel asjadele raisata. Näiteks osta suuri kiirekasvulisi püsikuid, mis näevad küll kohe ilusad välja, kuid mida peate juba mõne aasta pärast jagama hakkama. Mõistlikum oleks osta huvitava kujuga puu, mis oleks väikeses aias kohe ka pilgupüüdjaks.

Aiapidamine võib päris tore olla, isegi, kui esialgu hätta jääte, sest huvi kasvades võib teie ettevõtmisest saada alguse hoopis kirglik hobi. Tüütus kohustuseks muutub see vaid juhul, kui nõuate endalt ülemäära palju. Algul tehakse ikka vigu, isegi professionaalsete aiakujundajad ei eelda, et aed hak-

Võib ju arvata, et piisab, kui jogurtitopsides kasvavad mõningad taimed ning nädalavahetuseks külla meelitatud ehitajast sõber kujundab maastiku ära vaid paari tassi tee eest. Kahtlemata saab väga odavalt läbi ajada, kuid vaid üksikud kukuvad sel moel hästi välja.

Maa peale tagasi tulles tasub meelest pidada, et kõige tähtsam on aeda investeeritav raha arukalt kulutada. Imelihtne on oma raskelt teenitud raha valedel asjadele raisata. Näiteks osta suuri kiirekasvulisi püsikuid, mis näevad küll kohe ilusad välja, kuid mida peate juba mõne aasta pärast jagama hakkama. Mõistlikum oleks osta huvitava kujuga puu, mis oleks väikeses aias kohe ka pilgupüüdjaks.

Aiapidamine võib päris tore olla, isegi, kui esialgu hätta jääte, sest huvi kasvades võib teie ettevõtmisest saada alguse hoopis kirglik hobi. Tüütus kohustuseks muutub see vaid juhul, kui nõuate endalt ülemäära palju. Algul tehakse ikka vigu, isegi professionaalsete aiakujundajad ei eelda, et aed hak-

kab kohe vapustav välja nägema. Nii on vaid näitustel. Tegelikult kujuneb aed aegamööda ning vajab vaid vahetevahel värskendamist. Kõik see peaks olema pigem meelelahutus kui tüütu kohustus.

Modernne aed linnas

Joe Swift
tõlkinud Vivian Vislap
176 lk
kõva köide

Moodne ja praktiline aiadisain

Lylian Meister maastikuarhitekt

Raamatu "Modernne aed linnas" autor Joe Swift on asjalik aiadisainer ja oma eriala praktik. Seetõttu on tema raamatus väga palju häid ja praktilisi nõuandeid aia funktsionaalseks kujundamiseks ja modernse linnaliku aiatuubi disainimiseks. Kogu raamatut läbivad suurepärased fotod, kus mitmeid aedu on analüüsitud erineva nurga alt ja erinevatest teemadest lähtudes.

Rohkesti on raamatus pragmaatilisi nõuandeid, kuidas linnaaeda värs-

kendada ja saavutada nii mugavust kui pillkupüüdjaid efekte. Väga hea on jälgida aegade valgustamist ja moodsa aiamaailma sidumist aiadisainiga. Näidiseks toodud aiad on rajatud küll Inglismaal, kus väikeste linnaaedade traditsioon on pikk ja privaatne välisruum oluline.

Eesti arhitektuurile on tüüpilisem modernistlike ridamajade ümbriku haljastamine ühtse planeeringuga, välisruumi aedadeks jagamata. Samas on meil viimaste aastate ehitusboomiga tekkinud ka raamatute kujutava sarnaseid aiaruume ning rohkesti rõdusid ja katuseterrasse. Raamatut läbib kindlakäeliselt modernistlik

disain ja materjalikasutus on teose suurim tugevus ja väärrib Eesti linnaaias igati järgimist.

Kuna tegu on tõlkeramatuga, siis peab silmas pidama, et mitmed Inglismaal kasvavad taimed on kahjuks Eestis külmaõrnad. Taimestuse nõuannete osas tasuks jälgida tärnisüsteemi, mille abil on toimetuse indeksis osas meil vähemlevinud ja külmaõrnad taimed ära märkinud ja kolme kategooriasse jaganud. Nimetatud taimede kasutamisse võiks suhtuda pigem ettevaatlikkusega kui autori taimenõuandete sõna-sõnalt järgida.

Õnnerahvas sai kaante vahele

Hille Karm

Juba 16. hooaega ETV ekraanil elavad vanad tuttavad Morna linnast näitavad nüüd end ka raamatukaante vahel. "Õnnerahva lood" on portreed seni kõige kauem kestnud kodumaise seriaali "Õnne 13" tegelastest ja tegijatest.

"Õnnerahva lugude" sünnis on enese teadmata-tahmata osaline Helgi Sallo. Näitleja elulooraamatut kirjutades ("Helgib ja heliseb", ilmus Ajakirjade Kirjastuselt Eesti Naise elulugude sarjas aastal 2007) jõudsin Eesti Rahvusringhäälingu fotoarhiivi, et leida sobilikud fotod "Õnne 13" Helgi Sallo/Alma Saarepera peatüki juurde.

Alma fotosid valides avastasin mitu kaustatäit paberfotosid ja hulga digipilti, mis tõid silma ette seriaalis "Õnne 13" aastate jooksul toimunu. Mõistagi hakkas kirjutajal kohe kahju, et fotod seisid üksnes arhiivis varjul. Iseenesest tekkis mõte, et pildid võiksid olla raamatupaberil kättesaadavad kas või kõigile seriaali aastate kaupa ekraanilt jälgivatele huvilistele, keda laupäevaõhtuti koguneb ligi 250 000.

ERR-i fotoarhiivi juhataja Lemmi Toomise lahkkel kaasabil alustasimegi fotodest. Arhiivis olemasolevatest valisin välja seriaali tegelasi kõige paremini iseloomustavad ja meenutavad fotod, autoriks põhiliselt Ülo Josing. Värskemaid pilte tegi hiljem juurde ka "Õnne 13" võttegrupi oma mees, operaatori assistent Indrek Mänd, samuti ajakirja Nädal fotograaf Sven Tupits.

Näitlejate lood

Fotode väljatrükkid peos, küsitlesin aastate jooksul "Õnne 13" kaasa teinud põhilisi näitlejaid. BEC-i tegevprodutsent Kädi Rammula ja režissööri assistent Kadri Kilp andsid

Koos lugudega mahtus raamatusse enam kui 270 fotot, kust vaatavad vastu seriaali jälgijatele tuttavad tegelased ja nähtud paigad.

algatuseks enam kui kolmekümne näitleja nimed. Peaaegu kõigiga neist ka kohtusin, vaid üksikud intervjuud sündisid meilitsi. Intervjuude põhjal kirjutasin kokku seriaali põhitüüpide portreed, mis ühtlasi iseloomustavad pisut ka näitlejaid endid, näidates, et nad pole kaugeltki üksnes "Õnne 13" tegelased, vaid ennekõike hinnatud teatrinäitlejad, kel on väga mitmekesiseid rolle erinevates lavastustes ja kõikjal Eesti teatrites.

Kuna ma pole olnud "Õnne" kõigi mitmesaja osa truu vaataja, siis selgus, et fotodest ja intervjuudest üksi ei piisa. Mälu värskendamiseks oli vaja läbi vaadata seriaali varasemaid osi, lugeda Teet Kallase stsenaariume ja Kati Murutari "Õnne 13" romaniseeringuid. Sukeldusin sedavõrd materjali, et hiljem tuli kokkukirjutatud raamatu toimetaja Einar Ellermaa asjatundlikul kaasabil kõvasti kärpida.

Koosta Sassi tuletorni juurest Õnne tänavale

Samuti on "Õnnerahva lugudes" juttu seriaali tegijatest, kes jäävad kaamera taha.

"Õnne 13" looja on režissöör Tõnis Kask. Temal oli mõte arendada edasi aastail 1965–1972 ETV ekraanil püsinud dokumentaaldraamat "Mis Koosta peres uudist?", kus peategelane oli majakavaht Koosta Sass. Sotsiaaldokumentaaldraama idee taas-elustamisel leidis Tõnis Kask mõttekaaslaselks stsenarist Astrid Reinla, kelle sulest sündisid seriaali esimesed 25 osa.

Pärast Astrid Reinla lahkumist igavikutele sai stsenarist Kati Murutarist, kes tõi seriaali uusi tegelasi ja teemasid. 1996. aasta sügisest tänaseni on "Õnne 13" stsenarist kirjanik Teet Kallas, kes on kirjutanud end rahva südamesse ja kelle ees seriaali mõnigi näitleja võtaks austusest "kõik mütsid maha".

"Õnne 13" kestmise saladus

Tõnis Kask andis 2003. aastal oma lavastajatöö sujuvalt üle Ain Prosale, kes raamatus tunnistab: "Pealkiri "Õnne 13" on Ain Astrid Reinla ja Tõnis Kase kadestamisväärselt õnnestunud ühislooming. Selles on koos õnn ja õnnetus, konflikt ja intriig. Nagu elus eneseksi."

"Nagu elus eneseksi" on "Õnne 13" kestmise saladus. "Saladusi" võib olla aga rohkemgi: Eesti tippnäitlejad, igas linnas ja maanurgas realselt olemasolevate tüüpide ilmumine ekraanile, eestlase hinges peituvat väikelinnamentaliteedi tabamine, laupäevaõhtune turvatunne ja heas mõttes rutiin... Vähetähtis pole asjaolu, et majanduslikult keerulisel ajal leidis ETV seriaali tootjaks Raivo Suviste ja tema firma BEC.

Üks intervjuueritavaid ütleb raamatu: "Mulle meeldib elu "Õnne" sees ja ma tean, et see jätkub, sest seal ümber on palju väga häid inimesi." Raamatu valmimise tarbeks seriaali võtetel käies ja ERR-i ning BEC-i inimestest koosneva võttegrupiga põgusalt üht elu elades kogesin sama. Võttegrupis kujundatud meeolugi on kestmise üks olulisi põhjusi. Nagu seegi, et algul kavandatud joont ei ole lisandunud tegijad hakanud jõuga uueks murdma, vaid on tulnud loodud jätkama, nagu ütleb Ain Prosa: "Läksin valmis majja ja hakkasin seal toimetama."

Õnnerahva lood

Hille Karm
184 lk
kõva köide

ilmunud

Moodne köögivilja-aed

Tiina Paasik
sari "Aedniku ABC"

288 lk

kõva köide

Põhjalik käsiraamat igapäevale, kel on kasvõi väike lapike maad ja soov kasvatada tänapäevaste võtetega suupäraseid vilju. Rápina aiandusõpetaja Tiina Paasik õpetab õigesti kasvatama nii klassikalisi köögivilju kui ka nende moekamaid liigikaaslast ning soovib uusi ja häid sorte. Moodsas köögiviljaaias on koht ka eksootilistel viljadel nagu mahlakad melonid ja arbuusid. Kapsad võivad siin kaunistada ilupeenart. Tomatid-paprikad ei kasva tingimata kasvuhoo-nes, vaid mõnikord hoopis terrassil potis.

Poole tunni road

Pille Enden,
Raili Mikk
sari "100 rooga"

116 lk

kõva köide

Igaüks meist soovib aega kokku hoida. Poole tunniga valmistatud roog ei pruugi olla kiirtoit, selle ajaga on võimalik kodus valmistada maitsvaid sööke kogu perele. Raamatu kaante vahele on kogutud üle 50 retsepti. Leiate siit suppe ja salateid, kotlette ja hautisi, pasta- ja vokiroomi, küpsiseid ja magustoite, kõik värsketest ja kättesaadavatest toorainetest valmistatud. Nende tegemiseks ei kulu rohkem kui 30 minutit.

Munaroad samm-sammult

Harri Ilves
sari "100 rooga"

100 lk

kõva köide

Muna on üks täiuslikumaid toiduaineid, milles on olemas peaaegu kõik vitamiinid ja väga palju proteiini. Seepärast ongi muna midagi palju enam kui osa meie hommikuõigist – muna kasutamine annab meile hulganisti võimalusi muuta roog maitsvaks, toitvaks ja pilkupüüdvaks. Raamatust leiate eelkõige huvitavaid munatoitude retsepte, aga ka kasulikke teavet.

Kuidas Tom Tomat läks Viktorija juurde

Evelin Kivimaa
96 lk

kõva köide

Ajakirja Eesti Naine endine ajakirjanik Evelin Kivimaa on kirjutanud 22 armastuslugu, mida kõiki ühendavad tegelased Viktorija ja Tom Tomat. Iga kord saavad Viktorija ja Tom kokku isesuguses olukorras: mõnikord nad tunnevad ära, et on teineteisele määratud, mõnikord mitte. Põnevus säilib iga loo lõpuridadeni.

Aednik Kähri aastaring

Anu Jõesaar

Aednik Aarne Kähri on viimasel ajal saanud viljakas aiakirjanik. Igal aastal ilmub temalt mõni uus taimeraamat. Eelmine neist, kauni kujundusega "Hosta" jõudis lettidele alles aasta algul.

Võib kohe öelda, et Kähr ise kirjastuste üksi kulutamas ei käi. Kirjastused on need, kes tellivad temalt üha uusi raamatuid, sest aiaviljaline lugeja ootab neid. Kähri suurepärase aed Elvas on kodumaiste aiareiside populaarne sihtkoht. Tänu pidevale suhtlemisele aiapäradega on tal hästi teada, mis inimesi huvitab ja missugust infot nad kodumaistest aiaraamatutest vajavad. Lisagem siia veel erialane põhjalikkus ja mõnus kirjutamisstiil ning ongi teada Kähri raamatute populaarsuse võti.

"Aedniku aastaring" erineb siiski kõigist autori varasematest taimeraamatutest. Siia on Aarne Kähr kokku kogunud sellise materjali, mis inimesi huvitab, kuid mille avaldamiseks pole tal seni õiget kohta olnud. Kalendrikuude kaupa üles ehitatud ning huumoriga vürtsitatud kogumik

sisaldab silmaringi laiendavaid lugusid, praktilist infot ja aedniku mõtisklusi. Näiteks leiab lugeja siit kahjurite biotõrje nippe ja kasulike taimekoosluste soovitusi, söödavate aiataimede pika loetelu ja hoiatusi teatud maitsetaimede kahjulike kõrvalmõjude kohta. Loomulikult on räägitud töödest seoses aia- ja toataimedega, mis iga kuu tegemist tahavad.

Kirjutamisstiililt on Kährile ilmselt eeskujuks Karel Čapeki maailmakuulus "Aedniku aasta". Aga Kähri raamat on lisaks vaimukusele ka kõigiti praktiline, suurepärase kingitus aiapärasele.

Kinkeraamatuna lisab "Aedniku aastaringile" väärtust kaunis kujundus. Spetsiaalselt selle raamatu jaoks on teinud iga kalendrikuu kohta joonistuse kunstnik Andrus Kasemaa. Pildimaterjal pärineb Ann Tennolt ja mitmelt teiselt aialembeselt fotograafil.

Aedniku aastaring

Aarne Kähr
120 lk
kõva köide

Värskenda aeda säästlikult

Anu Jõesaar

Aedniku aabitsatõdede sarja raamat "Seemnest suureks" õpetab põnevaid taimi seemnest ise kasvatama.

Suur osa aiasõpru on harjunud ostma püsililli potiga poest või aianist. See on muidugi mugav lahendus, kuid paraku mitme puudusega. Iga aiamaa läheduses sobivat äri polegi, potipüsilikute valik on suhteliselt piiratud ja ühe püsilikutaime hind ulatub mitmesaja kroonini. Samas pakuvad internetipoed igasuguste põnevate taimede seemneid ja ka reisidel jääb ikka näppu mõni vahva pildiga seemnepakike.

Õhinal ostetud seemne mulda pistetud, võib aga aiasõpra tabada pettumus. Ei lähegi nii, et peatselt kasvab aias pakendilt lubatud kaunis lill. Et püsilille seemnest tõesti võrsuks silmailu, tuleb teada üht-teist seemnete kasvatamisest.

Riho Teras on omal nahal läbi elanud seemnest paljudaja pettumused ja vaevad. Algul läks tal uutest seemnetest idanema vaid kümnendik. Näiteks meenutab ta, et mõte seemnete külmatööstusest tundus esialgu täiesti usumatu ja mõttetu.

Nüüdseks on autor kirjanduse ja kogemuste varal omandanud teadmised, mis lubavad tal igal aastal lisada oma aeda põnevaid sorte. Tä leiab, et seemnest paljundatud püsililled on osutunud teistest tugevamateks ja haiguskindlamateks ning õigesti toimides on seemnest lille kasvatamine tore ja loov tegevus.

Raamatus jutustab Riho Teras lahti seemnest suureks kasvamise teooria. Väga väärtuslik on raamatu lõppu lisatud tabel püsilille- ja mõnede puittaimede perekondade idandamistingimuste kohta Eesti oludes. Selles näpuga järke ajades saab ostetud seemne ilusti kasvama.

Seemnest suureks

Püsilillede külvamine ja idandamine
Riho Teras
sari "Aedniku ABC"

128 lk

kõva köide

Entsüklopeedia uudised

Veebruaris ilmus "TEA entsüklopeedia" teine köide, milles on toodud ka mahukas ja põhjalik ülevaade Ameerika Ühendriikide kohta, sisaldades kõige värskemaid andmeid sh Barack Obama valimisest USA presidendiks. Muuhulgas on artiklis pööratud tähelepanu väliseestlastele, kelle kohta nõukogudeaegsetes teatmeteostes informatsiooni praktiliselt puudub või on tugevasti moonutatud.

Teise köite materjal on üleval ka e-Entsüklopeedias. Vahepeal on e-Entsüklopeedia videote, kaartide ja helisalvestiste poolest jõudsalt täienenud. Pidevalt lisatakse juurde järjest uusi artikleid. Märksõnade poolest ollakse seal raamatuköidetest kaugemale jõudnud. Näiteks on e-Entsüklopeedias juba olemas kõikide riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide põhiaandmed jpm.

"TEA entsüklopeedia" kolmas köide ilmub juba käesoleva aasta juulis.

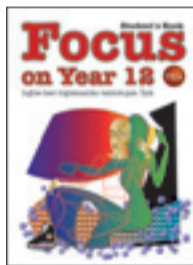
ilmunud

PASSWORD

Inglise-eesti seletav sõnaraamat
1008 lk + CD-ROM
kõva köide

Täielikult uuendatud PASSWORD-i semibilingvaalne ehk pooleldi seletav, pooleldi tõlkesõnaraamat on koostatud spetsiaalselt keeleõppija vajadusi arvestades. PASSWORD-is on eraldi keelekommentaarid veotlikele sõnadele; näitelused on lihtsad ja suure kasutussagedusega; erandid on toodud kohe märksõna juures artikli sees; nii sõnaraamatu enese kui iga sõnartikli ülesehitus on lihtne ja selge. Omaette väärtuseks on eesti-inglise sõnastik-indeks, mille kaudu saab kasutaja otsida ingliskeelseid märksõnu ning siis juba iga üksiku inglise märksõna alt leida üles just inglise sõnaga seonduv. Sõnaraamatu juurde kuulub ka ePASSWORD CD-ROM-il, millel on nüüdisaegsed multimeediaalendused, tõhus otsingumootor ning hüperlingid. Suur väärtus keeleõppijale on audio-osa: kõiki ingliskeelseid märksõnu saab kasutaja kuulata.

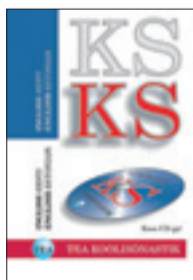

Focus on Year 12

Õppekomplekt
pehme köide

Õppekomplekt "Focus on Year 12" on mõeldud kõigile, kes soovivad riigieksamiks süsteemselt valmistuda ja täiendada kõiki keeleõppe osaoskusi, kinnistada teadmisi metoodiliselt läbitöötatud harjutusvaraga, saavutada paindlikku väljendusoskust ning õpitud riigieksami eel värskendada

"Focus on Year 12" on Haridusministeeriumi poolt lisamaterjaliks soovitatud mitmekülgne õppekomplekt 10.–12. klassile, kust riigieksamiks valmistuja ning õpetaja leiavad alati lisamaterjali põhioopikute juurde. Õppekomplekt pakub mitmekesiseid harjutusi, lähtub riigieksami nõuetest ning sisaldab ligemale 95% harjutustüüpideid, mis eksamil ette tulevad. Õppekomplekti kuuluvad õpik, töövihik, kassett ning õpetajaraamat.

TEA koolisõnastik

Inglise-eesti
663 lk
kõva köide

TEA inglise-eesti koolisõnastik sobib nii põhikoolile kui ka gümnaasiumile, tööks koolis ja iseseisvaks kasutamiseks, kontrolltöödeks ja eksamiteks valmistumisel. Sõnastik annab sõnade põhitähenduse, kasutusnäited ja väljendid ning sisaldab mahukaid lisaosi ja temaatilist piltsõnastikku, samuti kuulub sõnastiku juurde CD-ROM. Lisaosas on toodud põhijärgarvud, ebareeglipärased tegusõnad, omadus- ja asesõnad jpm. Temaatiline piltsõnastik aitab paremini meelde jätta värvilist pilti nõudvate nähtuste ja asjadega seotud mõistest.

Kas TEAte?

Mitu sõnartiklit on TEA inglise-eesti koolisõnastikus?

- 10 000
- 15 000
- 20 000

Vastused saatke TEA Kirjastusse meili teel info@tea.ee või postiaadressil Liivalaia 28, Tallinn 10118. Õigesti vastanute vahel loositakse välja kolm sõnaraamatut TEA koolisõnastike sarjast. Võitjad võivad endale meeelpäraste koolisõnastiku ise valida. Võitjate nimed avaldatakse TEA koduleheküljel www.tea.ee.

Õige vastus veebruarikuu küsimusele: TEA Kirjastuselt on ilmunud 11 grammatikaraamatut.

Õpilase ustav keeletekaim

Ruth Mägi

Koolisõnastike sarjas ilmus TEA Kirjastuselt eelmise aasta sügisel täiesti omanäoline ja eesti keele julget kasutamist hoogustav "Eesti keele koolisõnastik".

Siinkohal tahaks kummutada väite, et koolisõnastik kui sõnastiku tüüp tähendab automaatselt vähe sõnu ja keskmisest lahjemat materjalikäsitlust. Muidugi on ka sõnastikke, mille esitus on motiveerimata ning jätab soovida, kuid TEA "Eesti keele koolisõnastik" nende hulka ei kuulu.

"Eesti keele koolisõnastikus" on hoolega valitud 15 000 märksõna, mille juurde kuuluvad ka väljendid ja kasutusnäited. Tegu on spetsiaalselt koolilapse vajadustele vastava seletava sõnaraamatuga.

Keskendub eesti omasõnavarale

TEA "Eesti keele koolisõnastik" keskendub eesti omasõnavarale. Kui laps tunneb huvi võõrsõnade vastu, siis selle tarbeks on kirjastusel pakkuda "Koolivõõrsõnastik". Need kaks on koolilapse laual mõneti vältimatud õppevahendid-käsiraamatud.

"Eesti keele koolisõnastikus" on küllalt palju käsitletud ka neid mõisteid, mis eeldatavasti koolilapsele võõramad, eriti etnograafiaga seotud mõisted. Et üks pilt võib öelda rohkem kui tuhat sõna, siis paljusid taolisi sõnu on

selguse huvides ka illustreeritud.

Eesti keele koolisõnastiku suureks eeliseks teiste samanimeliste sõnastike ees on märksõnade täpsem ja laiem käsitlemine. Artiklis on alati toodud sõnade käänamine ja pööramine, suuremal osal juhtudel on toodud sõnade tähendused ja nende juurde ka erinevaid näitelauseid. Näitelausest saab õpilane aimu sõna võimalikust (stiililisest) kontekstist ning näeb soovituslikku sõnajärge.

Juhib kasutaja õigele teele

Kui sõna on selline, et selle kasutuses või muutmises varitseb võimalik vea-oht, siis oleme lisanud keelekommentaarid, mis. Keelekommentaaris oleme toonud ka sõnadevahelisi seosed (vastandtäheandusega sõnu ja tuletisi), et õppijal tekiks selgem arusaam, milises sõnaperes ta liigub ja mida keel võimaldab.

Selle raamatuga anname lapsele võimaluse eesti keelt julgelt ja paindlikult kasutada, oleme normipärasele kasutusele lisanud ka kõnekeelseid ja slängilisi kasutusi. Sõnaraamatu lõpus on toodud ka kolm lisaosa.

Kõige mahukam lisaosa on eesti keele õigekirjareeglid, kus käsitletakse kokku- ja lahkukirjutamist, suure ja väikese tähe kasutamist, numbrite kirjutamist, kirjajahemärkide kasutamist ja palju muud vajalikku. Eesti kohanimede lisa on toodud Eesti kohanimede koos kohakäandega, see aitab last, kui ta kahtleb, kas kasutada alale-

tilvat või sisseütlevat käänat. Sõnamoodustuldas tuuakse ülevaade erinevatest tuletusliidetest koos näidetega. TEA "Eesti keele koolisõnastiku" kasutamist toetab sõnaraamatu kahevärivtrükk ja raamatu sisekaanel olev kasutajajuhi.

Arvutiversioon lisab tõhusust

Sõnastikuga kaasas olev CD-ROM võimaldab lapsel valida, kas kasutada sõnastikku raamatuna või arvutil. Arvutiversiooni eelis on otsingu kiirus ja võimalus sooritada otsinguid ka täis-tekstiotsinguna (otsitav leitakse lisaks märksõnaloendile ja sõnastiku tekstist), sellisel kujul on see hea abiline näiteks sõnavarauringute tegemiseks koolis.

Sõnastiku arvutiversioon lubab kasutajal luua ka oma sõnastikku või täiendada olemasolevat – nii saab hoida kõik olulise ühes kohas ja igal järgneval avamisel juba neidki sõnu kasutada. Moodulid "Lisa uus sõna" ja "Lisa märkus" annavad ka õpetajale hea võimaluse õpetada, kuidas sõnastikku teha.

Eesti keele koolisõnastik

1216 lk
+CD-ROM
kõva köide

Žestiraamat aitab liigutusi mõista

Silvi Tenjes

Käesoleva aasta jaanuarikuus ilmus Postimehe Arteri teadusuudiste rubriigis artikkel "Tekst pole oluline, kehakeel on põhiline". Selles toonitati, et teise inimese hääletoon ja kehakeel võivad meid mõjutada rohkem kui suuline keel ehk kõne. Nüüd on raamatulettidele jõudnud Eva Ingerpuu-Rümmelilt "Väike eesti keele žestiraamat". Milline on siis eesti žest?

Sõna "žest" kasutatakse tavaliselt käeliigutuse tähenduses. Žestidel on inimestevahelises suhtluses oluline roll ja nende tundmine aitab meil üksteisest paremini aru saada – nii neist, kes kõnelevad eesti keelt, kui ka muid keeli kasutavatest inimestest. Nii, nagu erinevad üksteisest keeled, erinevad ka žestid kultuuriti ning isikuti. Märkame, kui naabrimees räägib pisut o-d venitades (idiolekt) või et saarlased ei häälda õ-d (murre), kuid žestid käituvad samamoodi. Sellest, kas käeliigutus on omane inimesele, kultuurile või mõlemale, saamegi aimu "Väikesest eesti keele žestiraamatust".

Viimase saja aasta jooksul on keele mõiste käibinud vaid suulise ja kirjaliku keele tähenduses (nt eesti keel). Seda, et inimene edastab veel mitut muudki "keelt", pole tavatsetud keelte kontekstis käsitleda. Keel on aga inimese kõne (ka toon, intonatsioon jms), käeliigutus, näoilmne, pilk, kehaliigutus ja kehaasend ruumis ning ka kirjakeel.

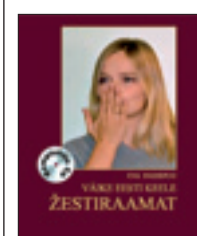
"Väikest eesti/prantsuse žestiraamatut" illustreerivad Laura Ingerpuu ilmekad joonistused.

Keel on inimese tähenduse loomise ja edastamise viis omavahelises suhtluses või tekstide vahendusel.

Raamatut ümber pöörates leiame pealkirja "Väike prantsuse keele žestiraamat". Seega on raamatul endalgi polüfunktsionaalne roll – olla kultuurisillaks eestlaste meelest väga rohkelt žestikuleerivate prantslaste mõistmisel, ja vastupidi. Raamatut illustreerivad ilmekad joonistused erinevatest žestidest ning kaasas on ka kaks CD-d, mis võimaldavad käeliigutuste dünaamikat arvutiekraanil jälgida.

Värib märkimist, et raamat on Eva Ingerpuu-Rümmeli pikemate uurimistööde käegakatsutav tulemus: autor kogus ja süstematiseeris eestlaste ning prantslaste žeste oma magistriröö käigus, uurides läbi ka vastava teoreeti-

lise kirjanduse. "Väike eesti keele žestiraamat" on hea sõber pedagoogidele, psühholoogidele, kultuuriuurijatele, näitlejatele, esinejatele ning kõigile uudishimulikele kultuurihuvilistele.

Väike eesti keele žestiraamat/Väike prantsuse keele žestiraamat

Eva Ingerpuu-Rümmel
432 lk
2 CD-d
kõva köide

Muinasjuttude võlumaailmas

Juba käesoleva aasta maikuus ilmub TEA Kirjastusel mahukas muinasjutukogumik "Eesti muinasjuttude kuldraamat", mille on rikkalikult illustreerinud väga paljud tuntud Eesti raamatukunstnikud. Sel puhul andis **Olivia Saarele** intervjuu kuldraamatu koostaja kirjandusteadlane **Reet Krusten**.

Möödunud aasta oktoobris ilmus "Eesti lasteluule kuldraamat", nüüd on sellele lisandumas sõsarkõide "Eesti muinasjuttude kuldraamat". Millist seost näete nende kahe teose vahel?

Kõigepealt hakkab silma kujunduslik sarnasus ja sõna "kuldraamat", mis viitab raamatute omavahelisele seotusele ja lähedusele. Üheks ühendavaks lülks on muidugi see, et mõlemad raamatud arvestavad lugejatena eeskätt lapsi.

Teisalt võib küsida, mida ühist saab olla luule- ja muinasjutukogul? Aga saab ikka. Nii luule kui proosa kuuluvad sõnakunsti valdkonda ja siin ei ole järsk eraldavaid piire. Räägime ju näiteks värssromaanist ja proosaluuletusest. Muinasjutt võib olla niisama poeetiline kui kõige lüürilisem luuletus.

Palun tutvustage muinasjuturaamatu koostamise põhimõtet.

"Eesti muinasjuttude kuldraamatul" on varasemate muinasjutukogudega võrreldes kaks erinevust. Esiteks sisaldab kogumik kirjanike poolt ümber jututatud rahvamuinasjuttude kõrval ka kunstmuinasjutte, nii et lähestikku võivad sattuda J. Kunder ja H. Käo, Fr.R. Kreutzwald ja S. Rannamaa.

Teiseks on muinasjutte püütud liigendada tegelaskonna ja temaatika alusel. See tähendab, et omaette rühma moodustavad näiteks looma-, linnu- ja putukamuinasjutud, samal viisil on kindla kimbuna esindatud muinasjutud näkkidest ja haldjatest, peretütest ja vaeslapsel, kuningatütardest ja kuningapoegadest jne. Raamat võiks huvi pakkuda muuseas ka selle poolest, et toob esile muinasjutužanri läbi aegade püsinud produktiivsuse ja aktuaalsuse.

Missugune on muinasjuttude arengulugu?

Muinasjuttude tekkimise aja ja koha suhtes on folkloristid ebalevad. Kindel on see, et lood levisid esialgu suust suhu jutustamise teel ühelt inimeselt, hõimult, kogukonnalt või rahvalt teistele. Esimesed muinasjutte üleskirjutused pärinevad Idamaadest, vanim Tuhkatriinu-lugu on kirja pandud aastal 850 Hiinas. Mõne muinasjuttu aluseks võis olla konkreetne tõsieluline sündmus, teised sündisid vabast fantaasiast.

Muinasjutud polnud üldsegi mitte lastele mõeldud, aga lapsed kuulasid täiskasvanute lugusid siiski. Polnud ju veel arusaamist, et miski võiks olla lastele sobimatu. Lapsepõlve mõistegi tekkis alles 18. sajandil. Sellest ajast peale on muinasjutte lastele valitud ja ümber jutustatud ning vastavalt ajale ja ühiskondlikele tõekspidamistele muudetud.

"Eesti muinasjuttude kuldraamatu" kaaneillustratsiooni autor on Ülle Meister.

Muinasjuttude kaasajastamine toimub ka praegu. Juba annab Tuhkatriinu võõrasõdedele armulikult andeks ja pahad jäävad karistuseks. Kui kaugele võiks asi minna? Kas poliitilise korrektsuse pärast peaks ka Kreutzwaldi muinasjutte muutma, sest need võivad solvata näiteks feministe?

Kokkuvõtvalt tuleks öelda, et muinasjutt on tekkinud koos inimkonnaga ning muinasjutud muutuvad ja teisevad. Rahva seas liigub ka praegu igasuguseid jutte ja lugusid. Mõned neist leiavad tee interneti või raamatuisse, teised mitte. Aga nad on olemas kui tõend rahva loovast fantaasiast.

Kuidas hindate muinasjuttudes esineva allegooria osa erinevatel ajastutel?

Allegooria on muinasjuttu olemuslik komponent, juba kunstilise võttena on allegooria tähelepanuväärne, sest teeb muinasjuttu või mistahes muu žanri huvitavamaks ja laseb ka lugejal intensiivselt kaasa mõelda. Samas on allegooriaga lugu nii, et see võib aeguda ja oma tähenduse kaotada.

Püsivam on üldinimlike omadustele rajatud allegooria, mida leidub rohkesti loomamuinasjuttudes ja muidugi valmides. Ühiskondlike nähtusi puudutav allegooria muutub tabamatuks, kui kaovad vastavad probleemid. Vaevast tuleb keegi tänapäeval Perrault "Punamütsikese" lugedes mõttele, et muinasjutt oli kirjutatud hoiatuseks 17. sajandi Prantsusmaal massiliselt linnadesse siirdunud naiivsetele maatüdrukutele, kes langesid sagedasti härrasmeeste seksuaalsete ihade ohvriks. Hunt kehastas osavat võrgutajat ja sõi Punamütsikese ära.

Umbes sada aastat hiljem tahetakse vendade Grimmide "Punamütsikese"

allegooriaga lapsele lihtsalt selgeks teha, et ema sõna tuleb alati kuulata. Vahejuhtum hundiga tähendab õpetlikku elukogemust, kuid tüdruk pääseb hundi kõhust tervena.

Allegooria osa näib suurenevat totalitaarse režiimi tingimustes, nagu seda näitab ka eesti kirjanduse kogemus. A. Hindi muinasjutt "Hundid ja kitserahvas" (1956) kujutab omaaegset nõukogude hirmuvalitsust ja selle juhtivat kolmikut (Stalin, Molotov, Beria) huntidena.

Üldtuntud on H. Jürissoni "Mägri maja" allegooria, täiskasvanutekirjandusest näiteks P.-E. Rummo "Tuhkatriinümäng". Rahvale pakkusid poliitilised allegooriad omal ajal suurt rõõmu ja rahuldust. Tänapäev noored põlvkonnad ei mõista enam ilma selgituseks lugude teist tasandit, kuid teosed on nauditavad ka ilma selleta.

Milline on muinasjuttude mõju kaasaegsele kirjandusele?

Arvan, et muinasjuttude mõju ei piirdu ainult kirjandusega, vaid et muinasjutt kui inimliku fantaasiavõime ilming on mõjutanud kogu kunsti ja isegi inimkonna arengut üldisemalt. Kui poleks olnud muinasjutte lendavast vaibast või seitsmepeniikoorma-saabastest, kas oleks siis olnud võimalik tehniline progress?

Muinasjutt on mõjutanud nii kaasaegset lastekirjandust kui ka kirjandust laiemalt. Näiteid võiks leida igast ajastust ja kogu maailma kirjandusest. Tuletagem meelde kas või Orwelli "Loomade farmi" või Saint-Exupéry "Väikest printsit", muinasjutust lähtuvad maailmakuulsaid teoseid.

Eesti kirjandusest tuleb kõigepealt meelde muidugi Andrus Kivirähk oma raamatutega "Rehepapp" ja "Mees, kes

teadis ussisõnu". Muinasjutt ja folkloor üldse on ammendamatu mitmekülgne varandus – rikkus, mis oli, on ja jääb.

Miks armastatakse muinasjutte?

Usun küll, et muinasjutte armastatakse, aga miks just, seda polegi nii kerge seletada ega põhjendada. Võiks ju ka küsida, miks armastavad inimesed (vähemalt suur osa inimesi) muusikat, tantsu, kujutavat kunsti jne? Küllap on siis selleks vajadus ning huvi.

Üks põhjus, miks nii täiskasvanud kui ka lapsed muinasjutte armastavad, võiks olla võimalus siseneda väga erilisse maailma. See maailm on täis imesid, võluolendeid ja seiklusi, aga ka pingelist võitlust, mis kutsub kaasa elama muinasjutukangelasele. Muinasjutt õpetab vahet tegema hea ja kurja vahel ning rõhutab, et võitjaks tuleb headus ja õiglus.

Nähtavasti on nii lapsel kui täiskasvanul mõnikord vaja eemalduda argielust. Ehk on igal inimesel oma salajane muinasjutumaailm, kuhu ta aegajalt läheb ennast kosutama, nagu näiteks ema A. Kivirähki lasteraamatus "Sirlu, Siim ja saladused". Või meenutame S. Rannamaa Kadrit, kes muinasjuttudest lohutust ja jõudu ammutas.

Eesti muinasjuttude kuldraamat
koostanud
Reet Krusten
illustreerinud
Eesti tuntuimad raamatukunstnikud
320 lk
köva köide
ilmub mais 2009

Õnnitleme märtsikuu juubilari

Reet Krusten

TEA Kirjastus

ilmunud

Umbluu
Aino Pervik
kunstnik
Jüri Neildeberg
40 lk
köva köide

Aino Perviku sõnamängulises jutukogus "Umbluu" on leidlikult vigurlikke lookesti igasugustest seppadest, alates pottsepest kuni soss-sepani välja. Lugeja kohtub ka puu-uuri ja kuu-uuri kuu ning luu-uuri luuga.

Ajamasin
Henno Käo
kunstnik Regina Lukk-Toompere
48 lk
köva köide

Henno Käo sisukas luulevalimik "Ajamasin" sisaldab värse meid ümbritsevatest asjadest ja nähtustest, aga ka toredatest tontidest ja kodukäijatest.

Kirjaniku loomingus saavad päris tavalised esemed erilise tähenduse, sest autor on osanud näha asjade sisse ning tunnetanud nende suhet ja seost tema endaga.

Mina ise
Mari Saat
kunstnik
Ülle Meister
56 lk
köva köide

"See siin on MINA ISE." Nii algab lugeja tutvus vahva tüdrukuga, keda mõnikord koguni poisiks peetakse.

MINA ISE mõtiskleb innustunult iseenda ja teda ümbritsevate asjade üle, nagu paljad varbad, mis vähendavad väärikust, omaenese luukere ja süngust sügav pimedus. MINA ISE armastab põhjalikult ja kaua enda sisse vaadata ning need tähelepanekud tekitavad temas ühtaegu üllatust ja imestust. Juhtub sedagi, et ta enese ära kaotab, olles siis EIKEEGI.

Õnne soovib õnne
koostanud
Olivia Saara
kunstnik
Viive Noor
48 lk
köva köide

Luulekogumikus "Õnne soovib õnne" on sünnipäevalme kaheksalt autorilt: Uno Leieselt, Ira Lemberilt, Heljo Männilt, Ellen Niidult, Milvi Pangalt, Olivia Saarelt, Ilmar Trullilt ja Heiki Vilepilt.

Nagu sünnipäevapeol ikka, jagavad kirjanikud siingi oma isikupärasel moel salvide kaudu kõige paremaid soovide ja õnnitlusi.

Ka laste neljajalgsetel sõpradel kii-sudel-miisudel ja kutsudel, aga ka mutil, teol ja kurel ei jää pidu pidamata ja õnnesoovid saamata.

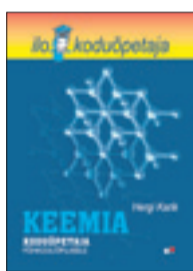
ilmunud

Tunne seadusi

Valimik õigusakte õpilasele
368 lk

pehme köide

Õpilastele, aga ka ühiskonnaõpetuse õpetajale mõeldud kogumik, kuhu on koondatud seadused ja dokumendid, mis annavad vajalikud teadmised ühiskonnast, igapäevaelust ja oma õiguste eest seismisest. Valimikus on 12 koolinoortele olulist õigusakti.

Keemia koduõpetaja põhikoolile

Hergi Karik
368 lk

pehme köide

"Keemia koduõpetaja põhikoolile" on hea abimees, kui õppuril tekib raskusi keemiaülesannete lahendamisel, kui ta on unustanud mõne mõiste või keemiliste protsesside kulgemise seaduspärasuse. Raamatus tutvustatakse keemilisi elemente, liht- ja liitaineid, nende omadusi ja kasutusalasid, samuti keemiliste ühendite põhiklasse, perioodilisussüsteemi ülesehitust ja palju muud vajalikku. Ei puudu ka põhimõistete loetelu ja aineregister. Käsiraamat aitab õppida iseseisvalt juurdlema ja lahendusi leidma.

Eksamid on ukse ees

Juba on päevad pikemad, tunda on kevade lõhna ning üha enam hakkavad nii lapsed kui ka isasid-emasid kummitama lähenevad ülemineku- ja lõpueksamid. Ikka ja jälle kerkib just enne eksameid küsimus: kust leida õpetaja, kes sobiva raha eest aitaks lapsel materjalist paremini aru saada. Kirjastus Ilo on juba päris mitu aastat järjest ulatanud õppuritele abikäe matemaatika, füüsika ja keemia koduõpetaja- raamatute näol. Äsja ilmus ka "Bioloogia koduõpetaja".

Need raamatud on olemas just siis, kui lapsel neid vaja läheb, ja neid saab avada just selle teema juures, kus õpetaja jutust mõni olulisem osa on kaduma jäänud või ununenud.

Koduõpetaja igas peatükis käsitletakse põhjalikult reegleid või valemeid, hoiatatakse vigade eest, mida õpilased sageli on teinud, ning näidatakse viise antud teemaga seonduvate ülesannete lahendamiseks. Ülesannete erinevad lahendusvõimalused ongi tavaliselt õpilastele kõige suuremaks abiks.

Matemaatika

Matemaatika koduõpetajad on kindlasti juba paljudes kodudes olemas, nüüd ilmusid need taas – uues kujunduses ja autori poolt üle kontrollitud.

Lisaks koduõpetajatele on aga edumeelsed ja abivalmis õpetajad koostanud ja Ilo Kirjastuse abiga välja and-

nud veel mitu matemaatilist abimeest eksamielseks ajaks.

"Matemaatika riigieksamid 2000–2008" on kogumik neil aastatel toimunud riigieksamite ülesannetest koos vastuste ja erinevate lahenduskäikudega. Raamatu esimeses osas õpetus ülesannete korrektse lahenduse vormistamise kohta.

Lisaks eelmainitule on olemas ka harjutusülesannete kogumik matemaatika riigieksamiteks valmistujatele. See abimaterjal sobib nii õpetajatele tunnis kasutamiseks kui õpilastele iseseisvaks koduseks harjutamiseks. Ülesanded on jaotatud teemade kaupa ja koos õigete vastustega.

Marge Ilmosaar on kümnendale klassile koostanud kogumiku raskemate matemaatikaülesannete lahendustega. Seda kogumikku võib soovitada nii õpetajatele kui ka süvavõiva õpilastele, kellele tavalised ülesanded muret ei tekita ja kes soovivad end proovile panna raskemates ülesannetes või olümpiaadidel.

Keemia

Hergi Kariku "Keemia koduõpetaja põhikooliõpilasele" on hea abimees, kui õppuril tekib raskusi keemiaülesannete lahendamisel, kui ta on unustanud mõne mõiste või keemiliste protsesside kulgemise seaduspärasuse.

Raamatus tutvustatakse keemilisi elemente, liht- ja liitaineid, nende omadusi ja kasutusalasid, samuti kee-

miliste ühendite põhiklasse, perioodilisussüsteemi ülesehitust ja palju muud vajalikku.

Et aga keemiast paremini aru saada ja mõista, kui huvitav ja haarav see teadusharu tegelikult on, selleks on kirjastus Ilo välja andnud teeneka emeriitprofessori ainulaadse teatmeteose "Leiutised ja avastused keemias".

Kogumik "Keemia eksamiülesanded 1999–2006 põhikoolile" sisaldab kõiki põhikooli tasemel keemiaeksamite ülesandeid neist aastatest.

Ülesanded on süstematiseeritud peamiste teemade kaupa, kuid samas hõlmavad paljud ülesanded üheaegselt mitut erinevat teemat. Kui mõnele küsimusele saab vastata mitmel viisil, siis on enamasti esitatud ka alternatiivseid variante.

Bioloogia

Koduõpetajate kõige uuem teema, milles on õpilastele abikäsi ulatatud, on gümnaasiumiõpilastele koostatud "Bioloogia koduõpetaja".

Täiendav õppematerjal gümnaasiumiastme bioloogiakursuse omandamiseks vastab üldhariduse õppekavale, samas on mõnda teemat käsitletud laiemaltki, kui näeb ette praegune riiklik õppekava. Uus koduõpetaja aitab kordamismaterjali omandamisel bioloogia riigieksamiks.

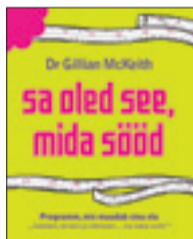
Samuti toetab raamat esmakursuslasi ja pedagoogilise praktika üliõpilasi põhivara meenutamisel.

PILGRIM

www.pilgrimbooks.ee

ilmunud

Sa oled see, mida sööd

Gillian McKeith
tõlkinud Kadre Vaik

219 lk

pehme köide

Heameel on teatada, et lugejate rõõmuks on ilmunud kordusena paljunõutud raamat Gillian McKeith "Sa oled see, mida sööd". Dr Gillian McKeith on Šoti päritolu toitumisspetsialist, kes omanimelises Londoni kliinikus ravinud viieteistkümne aasta jooksul tuhandeid inimesi mitmesugustest haigustest neile personaalsete toidusedelite koostamisega. Olenemata inimeste taustast või päritolust on Gillian veendunud, et kõik inimesed on täpselt oma toidu nägu. Need, kes hoolivad oma kehast, on tervemad, suudavad kauem säilitada oma loomuliku ilu, on tasakaalukamad ja õnnelikumad.

Kolmas võimalus

Tommy Hellsten
tõlkinud Ly Ehin

240 lk

pehme köide

Kas elumuutus on veel võimalik, kui suurem osa elust on elatud? Kuidas õppida ütlema "ei"? Millal lõpeb vanemate vastustus lapse eest? Miks mõned inimesed armuvad ikka jälle, kuigi nad on õnnelikult abielus? Tuntud soome terapeut ja kirjanik Tommy Hellsten kutsub lugeja endaga vestlema, sealjuures ei ole kutsujal tabuteemasid. Hellsteni kirjavastused põhinevad talle saadetud küsimustel ja eluseikadel.

Jutuaineks tulevad õe-venna suhted, väsimus, stress, sisemine tasakaal ja isiksuse kasv, seksuaalsus ning intiimsus, aga ka vaimsus. Hellsten julgustab küsijaid teadlikuks saama sellest, mis on neid elus vorminud – näiteks lapsepõlves üleelatu, suhe vanematega, pettumused ja elukäik. Ta ärgitab ennast analüüsima ja oma elu muutma. Hellsteni sõnum on, et kunagi pole liiga hilja.

Pürgides valge valguse poole

Tegemist on teedrajava teosega bioloogia valdkonnas. Autor dr Bruce Lipton on endine meditsiinikooli õppejõud ja teadlane. Koos teiste juhtivate teadlastega on ta põhjalikult uurinud mehhanisme, mille abil rakud infot vastu võtavad ja töötlevad.

Nende uuringute tulemused näitavad meile elu olemust täiesti uue nurga alt. Tuleb välja, et geenid ja DNA ei kontrolli meie bioloogiat, vaid hoopis DNA-d kontrollivad väljastpoolt rakku saabuvad signaalid, sealhulgas energeetilised sõnumid, mis pärinevad meie positiivsetest ja negatiivsetest mõtetest. See raamat, mis analüüsib uusimate ja parimate rakubioloogia ja kvantfüüsika uuringute tulemusi põhjalikult ja lootust sisendaval viisil, on tõeline läbimurdeteos, mis näitab, et mõtlemise ümberõppimise abil saab keha muuta.

Autor, kes on tunnustatud rakubioloog, kirjeldab põhjalikult molekulaarseid radasid, mis seda efekti vahendavad. Lipton demonstreerib lihtsas keeles, hulgaliselt illustreeritud huumorit ja igapäevaelust võetud näiteid kasutades, kuidas uus teadus epigeneetika sunnib meid meele ja materiaalseid põhjalikult ümber hindama ning millist sügavat mõju see meie isiklikule elule ja kogu meie liigile avaldab. PhD Bruce H. Lipton on pälvinud teaduse ja vaimuse ühendamise eest rah-

vusvahelise tunnustuse.

Tuues näite valge valguse lõhus- tumisest spektri, räägib Lipton, et vaimses mõistes pöördub valge valgus meie planeedile tagasi siis, kui iga inimene tajub iga teist valge valguse ühe üksiku sagedusena. Kuni me alavääristame teisi, kes meile millegipärast ei meeldi ehk seni kui jätkame spektri mõningate sageduste hävitamist, ei ole meil võimalik valget valgust kogeda.

Liptoni sõnum on, et meie ülesanne on kaitsta ja toita kõiki inimlikke sagedusi, sest ainult nii saab valge valgus naasta.

Kuigi paljude vaimsete tarkade ennustuste järgi pöördub valge valgus tagasi meie planeedile vaid mingi ainulaadse inimese – Buddha, Jeesuse või Muhamedi – kujul, tundub Liptoni vaimsest vaatenurgast lähtudes, et selle heaks saab midagi teha iga inimene.

Uskumused ja bioloogia

Teadvuse, materia ja imede jõu vabastamine
Bruce H. Lipton, PhD
tõlkinud Jürgen Innos
256 lk
pehme köide

Etteääratus või vaba tahe

David R. Hamilton
tõlkinud Tiia Rinne
184 lk

pehme köide

Kas olete kunagi mõelnud, miks asjad juhtuvad just nii, nagu nad juhtuvad? Või iial aretlenud, kas miski pidi nii minema?

Dr Hamilton näitab, kuidas saatuse jõud on tasakaalus vaba tahte jõuga. Me sünnime sügava teadvustamata mälestusega n-ö elukaardist, mille me valisime enne sündimist, ja see "sisemine kaart" juhhib meid läbi elu.

Nagu tänavakaartki, võib ta näidata, milline marsruut on parim, kuid ta ei saa sundida meid valikuid tegema. Meie valida on, kas me tahame seda kaarti järgida. Siinses raamatus kirjeldab dr Hamilton, kuidas mõttetõmbavad ligi seda, millele me kesken- dume. Ta esitab rea tõestatud võtteid, millega tõmmata ligi just seda, mida tahame, ja seletab ka, kuidas me saame seda väge kasutada kogu inimkonna saatuse kujundamiseks.

Lõpuks järeldab Hamilton, et kui me tahame oma lastele maailma, millest unistame, on meil vaja olla ime; kui tahame maailma rohkem armastust, headust, kaastunnet, heldust ja andestust, on meil vaja tuua neid rohkem omaenda ellu.